

SLOVENSKI

ČEBELAR

1948

50. LETNIK

9. ŠTEV.

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKE ZADRUGE ZA SLOVENIJO

9. številka

V Ljubljani 1. septembra 1948

50. letnik

V s e b i n a :

Fnis Janez: Zakaj čebelje družine poleti oslabe	209
Dražumerič Anton: Stiskanje voščin	211
Zunko Ivan: Hoja medi	213
W. Fyg: Umetno oplemenjevanje matice	215
Jean Huspin: O nenavadnih pojavih med rojenjem	220
Lojze Janžekovič: Čebelarstvo v Ilalozah	221
Ing. Rihar Jože: Obveščevalne postaje	222
Posvetovalnica	
K 3. vprašanju o barvanju panjev. K 9. vprašanju o izletovanju čebel ponoči. K 11. vprašanju o nepričakovanem obisku v čebelnjaku. Prestavljanje kot sredstvo za preprečevanje rojev. Več jajčec v isti celici	224
Osmrtnice	
Hutar Maks. Anžel Jožef	226

Mali kruhek	
Avguštin Bukovec — sedemdesetletnik. Lev Nikolajevič Tolstoj. Čebele na pasišču. S čim vse lahko krmiš čebele. Prijaznost za prijaznost	227
Naša organizacija	
Resnična in odkrita beseda o našem delu (F.C.)	230
Kako homo zboljšali čebelarstvo organizacijo (Skof Franc)	232
Dopisi: Čebelarska družina Mala Nedelja. Letošnja paša na Goriskem	234
Zapisnik II. redne letne skupščine ČZ. (Nadaljevanje)	236
Delovanje upravnega odbora Čebelarske zadrage	239
Zadružni vestnik	240
Na ovitku: Oglasi. Preprečujmo požare! Cenik čebelarskih potrebščin.	

List izhaja mesečno. Glavni in odgovorni urednik: Rojec Vlado. Izdaja Čebelarska zadruga za Slovenijo. Tiska Triglavsko tiskarna v Ljubljani. Letna naročnina za zadržnike 75 din, za nezadržnike 100 din, posamezna številka 10 din. V inozemstvu stane list 120 din.

Zamenjam

za vosek ali voščine fino cikorijo. Janez Mahkovic, Ulica stare pravde št. 3, Ljubljana.

Prodajam

42 Sava-rešetk 13½ × 23 cm. Božič Rudolf, Radomlje pri Kamniku.

Kupim

več naseljenih AŽ-panjev. Buletič Franjo, Zagreb, Vrbnik 97.

Prodajam

čebelnjak v dobrem stanju z 12 AŽ-panji. V čebelnjaku je prostora za 18 panjev. Francka Hočevnar, Kamnik, Graben 38.

VSEM PLEMENILNIM POSTAJAM

smo poslali po 10 kg krmilnega sladkorja. Z njim naj dopitajo trotarje na plemeniščih. Dodajo pa naj jim seveda le toliko sladkorne raztopine, kolikor jim primanjkuje zimске zaloge. Kar bo sladkorja ostalo, ga je treba shraniti za spomladansko spekulativno pitanje. Načelnike plemenilnih postaj prosimo, da vodijo o uporabi tega sladkorja točno evidenco. Obenem jih znova pozivamo, da vrnejo vse vreče, v katerih smo jim kdaj prej ali sedaj poslali sladkor v prahu odnosno v kristalu.

Fnis Janez:

Zakaj čebelje družine poleti oslabe

Čebelje družine v poletnih mescih često zelo oslabe. To slabljenje družin je predmet naših pogovorov vsako jesen, ko je že vse prepozno, ko ostane nemo brez pridelka, ali pa pridelamo le malo medu, kvečjemu za tolažbo. Skoraj vsak od nas je prepričan, da ve za pravi vzrok tega pojava in da bo prihodnje leto slabljenje družin s primernimi ukrepi preprečil. Leto pa pride naokrog, a zgodba se kljub »ukrepom« ponovi.

Tudi naš »Čebelar« je že načel to vprašanje. Pa se je zadovoljil le s citati nekaterih čebelarških strokovnjakov. Pozorno sem prečital, kar je »Slovenski čebelar« o tem pisal, a me njegovo pisanje ni zadovoljilo. Spomnil sem se pri tem na Srbe, ki bi takim pojasnilom dejali, »da so okrogla, pa na tri ogle«.

Navedena pojasnila so trdila, da poleti družine oslabe zato, ker odhajajo čebele izčrpane od prenapornega dela v prezgodnji grob, da jih krašče strahovito veliko pojedjo, da jih nevihte in plohe pokončajo, da se nasrkajo strupenega nektarja in podobno. Nekateri čebelarji so prepričani, da jih buče zapirajo v svoje cvete in jih izmučijo do smrti, ker jih do drugega dne ne izpustijo. To je prav pogosto slišati v Prekmurju. Drugi čebelarji menijo, da škodujejo čebelam »mastni« cveti sončnic, nadaljnji pa so celo ugotovili, da jim škoduje ajdova paša.

Lotimo se kar po vrsti teh najpogostejših mnenj, s katerimi hočejo čebelarji pojasniti redni pojav hiranja čebeljih družin v poletnih mescih.

Mnenje, da naporno delo izčrpa čebele, sloni na primerjavi s človekom. Vendar vemo, da niti človeku naporno delo ne skrajša življenja. Stare korenine na deželi, ki so garale vse življenje in o osemurnem delavniku sploh niso nič slišale, živijo prav tako dolgo ali pa še dlje kakor ljudje, ki se niso nikdar pretegnili, na primer: berači, nomadski pastirji ali ljudje iz kakšnega poklica, ki ga raje ne imenujem. Že to nam dokazuje, da čebele ne umirajo v množicah zaradi izčrpanosti in prenapornega dela. Vsekakor pa ne morem verjeti, da bi naporno delo imelo tak vpliv na dolžino življenja, da bi pozimi lahko čebele doživele 8 mesecev, poleti pa največ 6 tednov.

Gotovo so vsi čebelarji že opazili, kako čebele pred nevihto bežijo pod varno streho panjev. Komaj zasenči oblak sonce in nekoliko močneje zagrmí, že se ulivajo neskončne množice čebel v žrela. Razen tega je treba pomisliti, da so ti nesrečni mesci, ko čebele tako izginjajo iz panjev, najbolj sušni mesci, največkrat mesci brez neviht. Letos je bilo v juliju obilo padavin, toda pravih neviht ni bilo. Da takšno mnenje ni pravilno, sem se letos še drugače prepričal. Po deževni dobi sem v juliju z druženjem dve

družini prav posebno ojačil in ju tako pripravil za ajdovo pašo. Hotel sem ju imeti bolj močni, kot so normalne družine, da bi na »režijo« v panju prišlo čim več »produktivne delovne sile«. Družil sem 18. julija. Ko sem 30. julija znova obiskal čebele, pa sem ugotovil, da sta šibkejši, kot sta bili pred združitvijo, kljub temu, da je medtem ogromno zalege zagledalo luč sveta. In vendar ni bilo vseh 12 dni niti ene nevihte, le enkrat je ponoči nalahno deževalo (v Prekmurju).

Trditev, da bi krastače, te okorne, nerodne in počasne živali pokončale toliko čebel, da bi se to v panjih poznalo, se mi zdi tako malo osnovana, da se ne splača o nji zgubljati besed. Krastače so res grde in nesimpatične, toda vse, kar je prav! Čebelam v zraku in na cvetih, če so količkaj visoki, ne morejo biti nevarne. Za uničenje svojih čebel pa prav posebno ne dolžim krastač, ker jih tam ni, kjer se čebele pasejo.

Strupen nektar mojih čebel letos v juniju tudi ni uničil. Takrat namreč v mojem kraju ni bilo nobenega nektarja, ne strupenega, ne dobrega. Čebele so takrat brale samo tisti nektar, ki sem ga jaz kupil v prosti prodaji in plačal kg po 100 din.

Da bi bil cvet sončnic masten in zato škodljiv čebelam, prav tako ne drži. Saj vendar noben cvet ni masten, temveč šele plod, ki ga pa čebele prepuščajo vrabcem.

Nekateri navajajo še druge povzročitelje poletnega hiranja čebeljih družin, toda njih dokazi so še manj prepričljivi kakor ti, ki smo jih obravnavali. Kaj potem pobira naše delavke iz panjev?

Posamezniki so se tega vprašanja lotili s prave strani, obravnavali pa so ga nekam preveč boječe, kot bi ne hoteli prav z besedo na dan.

Skoraj bi dejal, da se delamo slepe, če ne opazimo zlodeja. Najhujši sovražniki čebelarjev so lastovke. Te nam oslabe družine, ko se spomladi komaj razvijejo, v juliju in še pozneje pa jih dobesedno spravijo na beraško palico. Treba jih je samo opazovati, kadar gnezdijo. Njih mladiči, ki jih je 4—6 v vsakem gnezdu, so nenasitna brezna in žrejo same čebele.

Lastovka se je človeku tako prikupila, da si je kot škodljivke sploh predstavljati ne moremo. Ona je znanilka pomladi, prinaša srečo v hišo, v kateri se naseli, nesrečo, če ji razdreš gnezdo itd. Ne je žita kakor vrabec, ne kuruze kakor vrana, ne krompirja kakor miš ali voluhar, ne razrije travnikov kakor krt. Na prvi mah ni opaziti ničesar, kar bi dalo povod za kako sumničenje. In vendar je škodljiva, tako škodljiva, da bomo morali čebelarji resno nastopiti proti njej, če bomo hoteli obvarovati čebele propada.

Letos v juliju sem jo opazoval iz daljave kakega tri četrt metra, kako je hranila svoje mladiče. Vsaj enkrat na minuto je pricvrčala v hlev, sedla na rob gnezda in položila mladiču v kljun čebelo. Ta je dvakrat močno pogoltnil in čebele ni bilo več. Obup me je popadel, ko sem to videl. Včasih je ta lep stvor postal na robu gnezda s čebelo v kljunu, kot bi razmišljal, kateremu požrešnežu naj z njo postreže, zraven pa se je previdno oziral, kot bi hotel z mojega obraza razbrati, kaj mislim o njem in njegovem početju. Ko je lastovka oddala čebelo, je odletela iz hleva, napravila krog čez dvorišče, kjer so čebele imele svoj »zračni most«, in že je bila zopet nazaj s čebelo v kljunu. Nazadnje se ji je moja navzočnost le zazdela sumljiva — najbrž je opazila grozo na mojem obrazu — takrat je pri odhodu s posebnim piskom opozorila mladiče, ki niso potem nič več bulili vame, ampak so se potuhnili in stisnili v gnezdo.

Ne bom naprej pravil, kako se je zgodba končala...

Začel sem računati. Eno samo takšno gnezdo požre dnevno najmanj 600—1000 čebel. Lastovičjih gnezd pa je po ravninskih vaseh Prekmurja nešteto, lahko rečemo, pri vsaki hiši več kot eno. V zraku je stalno cela vojska lastovic. Vse lovijo čebele in krmijo z njimi mladiče. Nešteto se jih z bere ne vrne več v panje. Družine iz dneva v dan bolj slabijo. Tako oslabiljene slabše prezimijo, se spomladi slabo razvijajo, ne morejo dobro izrabiti spomladanske paše. Komaj si malo opomorejo, pa so že spet lastovke tu. Zgodba se ponavlja. Mi čebelarji pa ne moremo razumeti, zakaj ni uspeha. Drug drugemu očitamo napake, nepravilno konstrukcijo panjev, mislimo, da je kriva suša ali deževje, veter itd. Vse mogoče in nemogoče nam roji po glavi, zraven pa pritiskamo na zadrugo, da bi nam preskrbela sladkor za jesensko krmljenje.

Po tej ugotovitvi se lahko vprašamo: Ali se čebelice zato rode, da bodo za hrano lastovkam? Ali zato s tako vnemo zbirajo nektar, da bi z njim zredile novo količino čebel, ki jih bodo zopet požrle lastovke? Če je že narava tako nerodno uredila to zadevo, ali bomo čebelarji zabili toliko denarja in truda, da bomo redili lastovke? Gotovo, da ne. Naša skrb za čebele in ljubezen do njih tega ne dopuščata. Ne bomo držali rok križem, ampak bomo začeli razmišljati, kaj bi bilo treba ukreniti proti temu zlu. Od našega sklepa glede lastovk je odvisna usoda milijonov in milijonov čebel, usoda čebelarstva. Tu leži ključ našega uspeha! Lastovke prihajajo, ko začnejo čebele močnejše izletavati, lastovke odhajajo, ko čebele ponehajo redno izletavati. Ali nam to ne pove dovolj? V našem listu smo razpravljali že o neštetih problemih. Čas je, da načnemo tudi to vprašanje, vprašanje lastovk, ki so krive, skoraj bi lahko trdil, vseh naših težav.

Dražumerič Anton:

Stiskanje voščin

Ze dalje časa se pripravljam, da bi opisal v našem listu stiskanje voščin v navadni sadni stiskalnici, a ne v vreči, kakor smo to do sedaj delali, temveč v slami. Uporaba sadne stiskalnice za ta namen se seveda splača samo takim čebelarjem, ki imajo večjo količino voščin. Kaj pa manjši čebelarji? Ti lahko napravijo tako, da se združijo v skupine, da kuhajo in stiskajo voščine vzajemno, pridobljeni vosek pa si potem med sabo razdele.

Sadna stiskalnica je zelo pripravna za stiskanje voščin. Ima pa to napako, da vreča v njej rada počí. Počí zlasti tedaj, ako nisi pri njenem nameščanju v košu dovolj pazljiv. Ako je ob spodnjem robu ne potisneš prav do kraja, nastane tam prazen prostor in ob prvem močnejšem pritisku se ti na datičnem mestu prav gotovo raztrga. Ze marsikatera vreča je šla zaradi tega v kose. Vrečevina pa je sedaj razmeroma draga in je v trgovinah niti ni dobiti vedno. Zato je bolje, da zamenjaš vrečevino s slamo.

Ko sem kuhal večjo količino voščin, sem uporabljal vrečo, sešito iz navadnega belokranjskega platna. Iz voščin sem iztisnil okrog 140 kg voska, pa mi je pri tem vreča samo dvakrat nekoliko počila. Nastali luknji sem zašil in stiskal dalje. Na koncu je bila vreča še vedno dovolj trpežna. Lahko bi v njej stisnil vsaj še toliko voska.

Čeprav se mi je stiskanje v vreči dobro obneslo, sem vendarle preteklo pomlad, ko sem moral skuhati 370 kg voščin, uporabil kot oblogo v košu slamo. K temu me je prisililo največ dejstvo, da nisem mogel nikjer dobiti dobrih vreč, niti ne primerne stiskalnice. Stiskalnica, ki mi je bila na uporabo, je bila zelo velika. V koš je šlo do 7 škafov sadnega tropa, letvice, iz katerih je bil koš sestavljen, pa so bile zelo redke. Takoj sem uvidel, da bi v tej stiskalnici popokale najboljše vreče, pa če bi bil še tako pazljiv. Ker sem slišal, da nekje stiskajo voščine v slami in ne v vreči, sem se odločil, da tudi sam preizkusim ta način.

Ko sem imel vse pripravljeno, sem poiskal dva pšenična škopnika, to je dva snopa lepo urejene in izčiščene pšenične slame, kot jo nekod uporabljajo za pokrivanje streh. En škopnik sem razvezal in ga zmanjšal približno za tri četrtine. Slame, ki sem jo uporabil za oblogo, je bilo toliko, kolikor sem je mogel s prsti obeh rok pri vrških objeti. To sem na zgornjem koncu močno zvezal, jo nastavil na koš, kot bi hotel narediti nad njim streho, in jo ob kraju lepo razporedil. Nato sem potisnil zvezani del snopa proti dnu koša, tako da se je slama zaobrnila in se ulegla ob njegovi notranji strani. Ker je bilo slame veliko, so posamezne bilke lezle na nezvezanem koncu skupaj. Da bi to preprečil, sem vzel dve leskovi palici, ju zvil v obročka in ju vtaknil v nastalo slamnato perjanico. Ko sem palici spustil iz roke, sta se zaradi prožnosti zravnali ter potisnili slamo tik do oboda koša. Eno tako palico sem namestil pri dnu, drugo pa prav blizu gornjega roba koša. Tako sem dobil v košu prostor za vlivanje voščene brozge. Ko sem napolnil obloženi koš s prekuhanimi voščinami, sem slamo, kolikor je je molelo iz njega, preganil nad voščinami, tako da so bile z njo popolnoma pokrite, na vrh položil običajni leseni pokrov, med pokrov in prečno gred postavil oporni tramiček ter začel privijati stiskalnico. Privijal sem tako močno, da so začele pokati letvice v košu, voščin pa mi kljub temu ni nikjer ven vrglo. Ko se ni dalo nič več privijati, sem koš razdril in vzel iz njega v slamo zavite tropine. Slamo sem zgoraj razgrnil, jo prijel na spodnjem zvezanem koncu in stresel iz nje tropine. Marsikdo bi mislil, da ostane v slami veliko voska, toda to ni res. Slama ostane čista; mnogo bolj se oprime vosek vreč.

Ko sem slamo očistil in jo držec na zvezanem koncu stresel, da se je lepo zravnila, sem jo dal zopet v koš, jo enakomerno razporedil ter jo z istimi leskovimi obročki pritiskal k obodu, napolnil koš z novo brozgo in začel zopet vrteti kamen na stiskalnici.

Pri večkratnem stiskanju se slame nekoliko zgubi. Kadar je je premalo, je treba dodati novo, posebno če se na zvezanem koncu razpusti in se zmede. Če se to zgodi, ni nič hudega. Treba jo je le, kolikor je to pač mogoče, poravnati, nakar je zopet uporabna. Tako je niti ne potrošiš preveč. Meni je za vso omenjeno količino zadostoval en sam škopnik.

Ko sem iztisnil vse voščine, sem mislil, da je le še kaj voska ostalo v tropinah. Zato sem ostanke voščin še enkrat prekuhal in iztisnil. Pri najhujšem pritisku stiskalnice pa sem dobil le nekaj dekagramov voska. Izprevidel sem, da se ponovno stiskanje ne splača.

Na popisani način sem dobil iz zelo starih voščin 42 % voska. To je vsekakor lep uspeh. Zato priporočam tovarišem čebelarjem, naj tudi oni poizkusijo na ta način stiskati voščine. Prepričali se bodo, da ne pretiravam. Največ pa je pri takem stiskanju vredno to, da odpade vsa skrb za nabavo vreč.

Hoja medi...

»Hoja medi, mi že vozimo pod Krim!«

Tak klic je poslal prijatelj-čebelar iz Ljubljane po telefonu podružnici Litija nekega dne v prvi polovici junija. Prevozniki litijske podružnice smo se glede na prometne prilike odločili, da bomo peljali čebele na Verd. Takoj smo poslali tja izvidnika, ki pa se je vrnil s poročilom, da hoja tam še ne medi. Pozneje smo ugotovili, da je medila tudi v okolici Verda, toda ne prav povsod. Čez kaka dva dni pa je dospela vest, da zares medi. Nastal je alarm med prevozniki. Naročili smo vagon, na katerega smo 15. junija ob dobrem razpoloženju naložili kakih 60 panjev, nekateri po 15, drugi 10, začetniki po dva ali tri.

Naše dobre volje pa je bilo na mah konec. Dogovorjeno je bilo, da nas vzame s seboj osebni vlak, ki odhaja ob 22.35 uri proti Ljubljani, toda ta je odpeljal brez nas. Šef postaje nas je potolažil, da bomo šli s pospešenim tovornim vlakom, ki prispe takoj za osebnim in ki vozi brez postankov na vmesnih postajah.

Čebele so mirno šumele, mi pa smo sedeli na panjovih, se pogovarjali in čakali. Na sosednjih tirih je neki stroj premikal železniške vozove. Cvilila so kolesa in škripale zavore. Vmes je bilo čuti odsekane klice kretničarjev. Od časa do časa je trčil kak voz ob drug voz in povzročil neprijeten ropot. Nenadoma pa je treščilo tudi v naš vagon. Obe gornji vrsti panjev sta zleteli na tla. Nekemu čebelarju, ki je ravno lezel iz voza, je priletel panj naravnost na glavo, da smo bili v resnih skrbih za oba, za čebelarja in za panj. Luči so nam ugasnile. Ko smo jih zopet prižgali, smo se znašli med razmetanimi panji v oblaku belega prahu; pred tem je bilo namreč v vagonu živo apno.

Kaj se je zgodilo? Premikalna skupina je poslala garnituro voz z vso silo proti našemu vagonu. Na srečo smo imeli vsi trpežne panje, tako da se ni noben razbil. Samo strah nas je bilo, kaj in kako bo v njih notranjosti. Premikalni skupini smo povedali svoje in ji zagrozili s tožbo; saj je bila že poprej na vagon s čebelami opozorjena.

Tovorni vlak je kmalu po tej nezgodi privozil na postajo. Iz Litije smo odrinili okrog 23. ure, toda ko so pričeli ptički žvrgoleti in je sonce vzšlo, smo bili še vedno v Zalogu. Za seboj smo imeli komaj polovico poti. Ker se je obetal vroč dan, smo postali še slabše volje. Začeli smo zabavljati čez železniško upravo, vendar brez potrebe, kajti od tam dalje je šlo naglo in skoraj brez postankov. Ostalih pet prevoznikov je pričelo dremati, jaz pa sem se stisnil v kot vagona in prisluškoval enakomernim udarcem koles ob stike tračnic. Vedno se mi je zdelo, da pravijo »Zguba bo, zguba bo!« in nikakor nisem mogel njihovega zvoka spraviti v sklad s kakim besedilom o dobičku.

Še pred šesto smo bili na Verdu. Tam smo zložili panje in ostalo ropotijo, ki smo jo imeli s sabo, na progovni voziček ter v dveh turah prepeljali vse skupaj h kaka 2 km oddaljeni čuvajnici. Delali smo s tako naglico, da je kar teklo od nas. Hoteli smo pač čim bolj izkoristiti kratek čas, ko je bila proga prosta. Potem je bilo treba panje znositi na hribček za čuvajnico in jih zložiti v skladanico. Ob 8.30 smo panje že odprli.

Čebele so se zaradi vročine zelo prašile in nas pikale, da je bilo veselje. Ob tej priliki se je prav dobro pokazalo, kakšne družine je kdo pripeljal na pašo. Saj so bili nekateri panji kar zakriti s čebelami, iz nekaterih pa so izletavale le posamezne muhe. Ko so se nekoliko umirile, smo napravili še zasilno streho nad skladanico. Čuvaj, pri čigar postojanki smo se utaborili s svojimi čebelami, se je šalil z nami in nam obljubljal, da se bo v prihodnjih dneh tu kar cedilo medu. Menda smo to tudi sami pričakovali, saj smo privlekli s seboj kar štiri točila.

Po opravljenem delu smo šli v gozd pogledat, kako kaže hoja, vendar v bližini nismo našli niti sledu kakšnega medenja. Bili pa smo prepričani, da bo začela v kratkem mediti. V tej veri nas je utrjeval tudi čuvaj, ki nam je pravil, da v neki dolini pod progo že medi. No, če medi na Krimu, zakaj ne bi medila tudi tukaj? Saj so vendar vsi preroki že od lanske jeseni trdili, da bo letos gotovo vsepovsod medila. Naše upe je podprla še okolnost, da smo nad postajo Verda našli preko 100 panjov z državnega posestva Lehen pri Ptujju. Tjakaj so prispeli dan pred nami. Državni vendar ne bodo tako daleč zastoj vozili!

Ze naslednjega dne se je pripeljala Elijeva kočija. Lilo je v presledkih ves junij in še v juliju. Državni panj na tehtnici je zgovorno pričal o donosnosti paše: njegova teža je padala z vsakim dnem. Tisti, ki so pripeljali na pašo bolj suhe čebele, so morali krmiti. Matice niso zalegale, družine so pešale. Ko bi bilo v bližini kaj travnikov, bi bile vsaj za sproti nabrale na otavi, tako pa so bile navezane samo na divje rože po posekah. Reči moram, da so le-te izdatno medile, toda bilo jih je vse premalo za tako množino čebel. Ko se je konec julija vreme ustalilo, so jo državni s posestva Lehen mahnili v Št. Peter na Krasu, državni s posestva Ponoviče, ki so imeli svoje čebele tudi blizu nas, pa na Jesenice. Litijani smo po kratkem posvetovanju sklenili, da pustimo svoje panje še nekaj časa na Verdu. Res je, da bi se bile čebele doma na otavi lahko znatno opomogle, toda kdo bi mogel naprej vedeti, če ne bi ustrelili kozla s predčasnim odvozom. Upali smo namreč še vedno, da bo hoja le začela mediti. Prve dni avgusta so prihajala poročila o medenju hoje v Št. Petru na Krasu, v okolici Postojne, na Ravbarkomandi in Jesenicah, le okrog Verda in Logateca, v teh ogromnih gozdovih, kjer je prejšnja leta stalo nad tisoč panjev, ni hotelo biti mane.

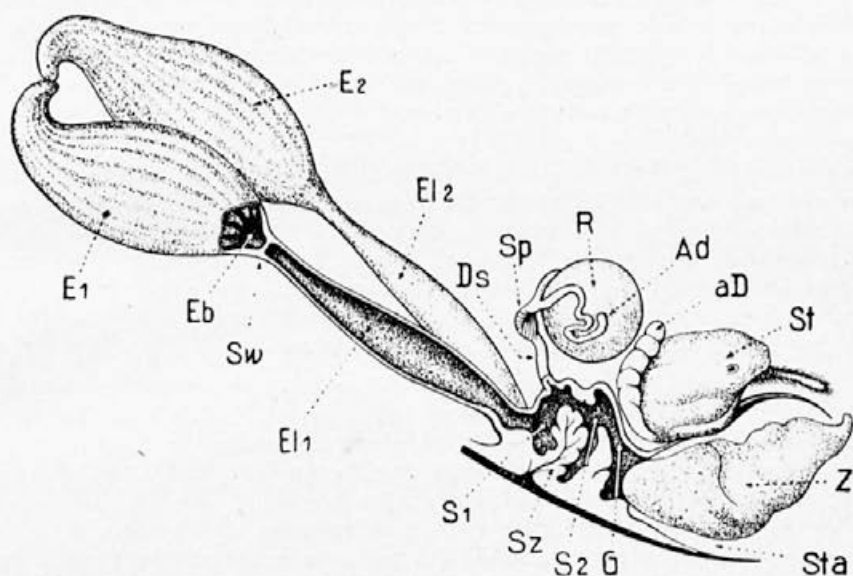
Po domačih njivah je medtem vzklikla ajda (kolikor je tu sploh sejejo) in nekateri prevozniki so postajali vsak dan bolj nestrpni zaradi odvoza čebel. 12. avgusta smo jih res odpeljali, suhe kot poper, nekateri v svoje čebelnjake, nekateri pa na ajdovo pasišče v Temenico. Zaradi trajnega deževja so družine na pasišču zelo trpele: tudi na panjih so se pojavile poškodbe. V marsikaterem je celo satje splesnilo.

Ni v vsaki luknji raka! Tudi prevoz na pašo se vedno ne obnese. Nam je bil letos samo v škodo, vendar smo trdno odločeni peljati čebele prihodnje leto spet na hojo. Saj smo podloge in streho shranili kar na pasišču.

Če bo še ajda odpovedala, kar zaradi prevelike moče ni izključeno, se bodo morale kmetijske zadruge, v katerih smo sedaj včlanjeni, resno zavzeti za naše čebele. Treba jim bo preskrbeti sladkor za prezimljenje, kajti z lastno zalogo bi v našem kraju le redke družine dočakale pomladi. Sedaj bo prva prilika, da kmetijske zadruge pokažejo kaj smemo in moremo čebelarji pričakovati od njih.

Umetno oplemenjevanje matic

Pri vsaki živalski vzreji, ki hoče načrtno doseči določen cilj, je uspeh odvisen predvsem od strogega, dobro premišljenega izbora živalskih roditeljev in od nadzorstva nad njihovim parjenjem. V čebelarstvu je zadostitev tega dvema pogojema zelo otežkočena, kajti deviška matica se naravno ne spraši v panju, ampak na svatbenem izletu v zraku. Parjenje plemenskih živali se tako izmika neposrednemu nadzorstvu vzrejevalca. Toda tudi odbiranje posameznih moških živali je pri teh okoliščinah in pri klateški naravi pojavih trotov čebelarjem onemogočeno. Ravno zato se čutijo, v pri-

Oplemenitev matice

Pogled od strani — shematična risba W. Fyga

E₁ E₂ = jajčnika, Eb = jajčnikovo dno, Sw = nožnična prepona, El₁ El₂ = jajčni vodnici, S₁ = nožnica, S₂ = nožnično preddvorje, Sz = nožnični zatič, G = spolna odprtina, Sta = tulec za želo, R = semenska mošnjica, Ad = žleze semenske mošnjice, Sp = semenska črpalka, Ds = semenska odvodnica, St = aparatúra z želom, aD = alkalična žleza, Z = končni del trotovega spolovila, tako imenovana čebulica.

merjavi z vzrejevalci drugih živali zelo zapostavljene, in sicer po pravici. Ne smemo namreč pozabiti, da se matica v nasprotju z ostalimi domačimi živalmi samo enkrat spraši in da prejme ob tej priliki od svojega zakonskega druga zalogo semen, ki ga shrani v semenski mošnjici in ji zadostuje za vse življenje. Ako se združi deviška matica z dednostno manj vrednim trotom, zaraja trajno le slabo potomstvo. Zato je razumljivo, da so si začeli

čebelarji že dokaj zgodaj (približno sredi prejšnjega stoletja) prizadevati, da bi praho matic »dobili v svoje roke« in bi je ne prepuščali golemu naključju. Bilo bi prav tako zabavno kot poučno, če bi podali zgodovinski pregled različnih, včasih naravnost čudaških načinov, s katerimi so hoteli doseči ta cilj. Zaradi pomanjkanja prostora pa moramo to opustiti. Pri vseh postopkih, ki so jih v teku časa z manjšim ali večjim uspehom preizkusili, jih je vodila želja, da bi si zagotovili parjenje deviške matice z izbranim, po možnosti njej enakovrednim in čistokrvnim trotom. Nemško-švicarski čebelarji so, kakor je znano, sledili nasvetu dr. Ulricha Kramerja in so v ta namen začeli ustanavljati plemenilne postaje, ki omogočajo z nekaterimi omejitvami na preprost in naraven način zaželeno selekcijo. Veliko število teh postaj, njih izkoriščanje in sedanje stanje švicarske plemenske vzreje potrjujejo pač najbolje, da je dejansko mogoče s plemenilnimi postajami doseči visoko vredno in načrtno vzrejno delo. Zaradi prenaseljenosti švicarske dežele s čebelami je v nekaterih pokrajinah čedalje težje najti lahko dostopne, čebel očiščene in pred troti zavarovane prostore, ki bi bili primerni za vzpostavitev in obratovanje plemenilnih postaj. Ravno te težave so bile povod, da so se začeli v zadnjem času tudi Švicarji živo zanimati za umetno oplemenjevanje matic.

V poslednjih 25 letih so bili izdelani različni postopki umetnega in strogo nadzorovanega prenašanja semena od trota na matico. Pri izdelavi teh metod so bili udeleženi predvsem ameriški in ruski, deloma tudi nemški strokovnjaki. Tu naj navedem samo Watsona, Nolana, Jagra, Howarda, Mackensena, Roberta, Laidlawa, Mališeva, Mihajlova, Muzalevskega, Kozlova, Wanklerja in Prella,* pri čemer se zavedam, da je ta seznam zelo nepopoln. Najbolj znana je postala vsaj po imenu Watsonova metoda.

Čebelarji so do nedavnega pripisovali umetnemu oplemenjevanju matic samo znanstveno vrednost, čeprav so se dobro zavedali njenih prednosti pred naravno sprašitvijo. Ta namreč dovoljuje vzrejevalcu iz množice spolno zrelih trotov znanega porekla izbrati one posamezne živali, ki se zde za oplemenitev njenega deviškega visočanstva posebno zaželeni in sposobni. Tako mu je dana možnost, kakor vsakemu drugemu vzrejevalcu, da po svobodnem premisleku in neovirano odbira po načelih plemenske vzreje. Vprašanja, ali je tako odbiranje boljše ali slabše kot naravni plmenski izbor, se tukaj ne bomo dotikali. Vsekakor ima umetno oplemenjevanje to prednost, da je od vremena popolnoma neodvisno.

Majhni delni uspehi, ki jih je Watson spočetka dosegel, prav gotovo niso bili taki, da bi vzrejevalce prepričali o praktični uporabnosti njegove metode. Pri večini poskusnih živali je bilo nemogoče z enim samim prenosom semena normalno napolniti semensko mošnjico, kar je imelo za posledico, da so matice, kolikor so sploh postale plodne, poleg čebelje zalege proizvajale tudi v izobilju grbasto zalego. Zaleganje jajčec se je iz nerazumljivih razlogov često zelo zakasnilo in mnoge umetno oplemenjene matice so kaj kmalu spet prenehale leči. Le postopoma je bilo mogoče zboljšati uspehe. Tako se je posrečilo Nolanu že leta 1932. po Watsonovi metodi uspešno

* V tej zvezi bo morda čitatelje zanimalo, da se je s prvimi, četudi brezuspešnimi poizkusi umetnega oplemenjevanja matic bavil že leta 1788. genovski raziskovalec čebel François Huber (*Nouvelles observations sur les abeilles*, Tome I. p. 60. Paris et Genève 1814).

oplemeniti od 353 deviških matic 115 (32 %). Še bolj ugodne rezultate (40 do 50 % plodnosti) sta zaznamovala eno leto kasneje Rusa Muzalevski in Kozlov na čebelarskem zavodu v Tulj (SSSR). Pri tem sta postopala na svojstven način, ki se od Watsonovega bistveno razlikuje in je prav za prav samo posnemanje naravnega spolnega akta.

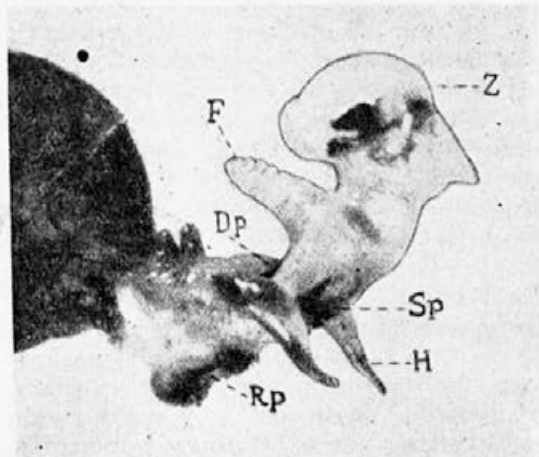
Danes pa je tehnika umetnega oplemenjevanja matic na tako visoki stopnji, da zasluži največjo pozornost. V Ameriki in Rusiji, v novejšem času tudi v Angliji in Franciji je že stopila v službo praktične vzreje. Ta napredek je bil mogoč samo zato, ker so bili strokovnjaki neumorno na delu, da s subtilnimi raziskovanji in nešteti laboratorijskimi poizkusi pojasnijo vzroke prejšnjih neuspehov. Februarja 1948 je poljedelsko ministrstvo v Združenih državah Amerike izdalo tehnično navodilo za umetno oplemenjevanje matic, ki sta ga napisala C. Mackensen in W. C. Roberts.* Tu je na dokaj poljuden način temeljito pojasnjena tehnika (zboljšana Watsonova metoda), ki sta jo avtorja uporabljala, popisani in naslikani pa so tudi vsi aparati in instrumenti, ki so pri tem potrebni. Kako dobro došlo je bilo to navodilo, kaže dejstvo, da so se o odlični publikaciji Mackensena in Roberts na široko razpisali mnogi inozemski čebelarski listi; navodilo predstavlja osnovo za vse nadaljnje tovrstne poizkuse. Nimam namena seznanjati čitatelje s tehničnimi podrobnostmi te razprave, ker bi porabil za to preveč prostora, pač pa nameravam pojasniti princip obeh najbolj upoštevanih metod umetnega oplemenjevanja matic, pri čemer se mi bo nudila priložnost, da opozorim bralce na neka nova odkritja in tehnične izsledke, ki so pomembni za posrečenje operacije.

Skušajmo si najprej predočiti, kaj se dogaja pri naravni obhoji matic. Shematična risba na str. 215. prikazuje v zadku ležeče plodne organe neke deviške matice v trenutku spolnega akta. Oba jajčnika (E_1 , E_2) sta še majhna in nerazvita. Po dveh cevastih, zelo raztegljivih in poševno navzad potekajočih jajčnih vodnicah (El_1 , El_2) sta zvezana z nožnico (S_1); popolne zveze v tem hipu prav za prav še ni, ker sta zgornja konca jajčnih vodnic zaprta z nežnima preponama (Sw), ki zgineta šele po končani obhoji ali tik pred poleženjem prvega jajčeca.** V nožnico vodi s hrbtne strani drobna semenska cevka (Ds), ki je v zvezi s semensko mošnjico (R). Ta votlokrogličasti organ je shramba za seme, ki ga, kakor je znano, prejme matica na prahi od trota in ga kasneje polagoma potroši pri oplojevanju jajčec. Mišičasta semenska črpalka (Sp) v ostenju semenske cevke je odgovorna za pravilno oddajo semen. S spodnje strani moli proti ustju semenske cevke v nožnico (S_1) velika, jezičku podobna in prečno nagubana nabuhlina, tako imenovani nožnični zatič (Sz). Glede na njegov položaj in mišičasto strukturo sklepa Laidlaw, da more nožnico in s tem dostop do jajčnih vodnic popolnoma zapreti. Tej čudni tvorbi («Valvefold» po Laidlawu) posvečata Mackensen in Roberts pri umetnem oplemenjevanju matic največjo pozornost. Nožnica (S_1) prehaja navzad v nožnično preddvorje (S_1), ki vodi skozi dokaj široko, vendar zapirljivo spolno odprtino (G) v tulec za želo in od ondod na prosto.

* O. Mackensen and W. C. Roberts: A MANUAL FOR THE ARTIFICIAL INSEMINATION OF QUEEN BEES. United States Department of Agriculture, Bureau of Entomology and Plant Quarantine, February 1948.

** Glej Slovenskega čebelarja, letnik 1946, str. 189 in letnik 1947, str. 120, 121.

Med obhojo iztisne dozorel trot komplicirano zgrajeno spolno trobo (glej sliko!) sunkovito iz svojega telesa in jo zatlači deviški matici v zevajoči tulec za želó. Pri tem se uleže s semenom in sluzjo napolnjeni zadnji del moškega spolovila, tako imenovana čebulica (Z), neposredno pred žensko spolno odprtino. Trot domnevno v tem trenutku pogine, sklopljeni par pa zdrči proti tlem, kjer se matica oprosti mrtvega bremena. Samo oni del spolne trobe, ki mu pravimo čebulica, obtiči v tulcu za želó in s tem dobro vidnim »znamenjem sprašitve« se vrne mlada matica v svoj panj. Iz čebulice ne pronikajo semenske niti takoj v semensko mošnjico, temveč se vsa masa izlije najprej v obe jajčni vodnici, ki zaradi tega golšasto nabrekne. Medtem ko preprečita nežni nožnični preponi na zgornjih koncih jajčnih vodnic vdor semenskih niti v jajčnika, onemogoči na nasprotnem koncu zdrizasti izcedek, ki sledi semenu, njih odtok iz nožnice. Iz jajčnih vodnic potujejo nato semenske niti v semensko mošnjico, kar

Izbušeno spolovilo trota

Z = čebulica, F = vzmet, Dp = tri-kotna ploščica, H = rožiček, Sp = spiralna ploščica, Rp = rombasta ploščica.

(Slika je posneta iz dr. Leuenbergerjeve knjige »Čebela«, ki je izšla v založbi H. R. Sauerländerja & Co. v Aarau. Knjiga obravnava v zelo poljudni obliki anatomijo čebel. Njena posebnost so originalne fotografije, ki nazorno pojasnjujejo besedilo. Izšla je že v več izdajah. Na žalost pa je ni mogoče dobiti iz Švice. Naša knjižnica ima samo en izvod prve izdaje.)

traja tako dolgo, dokler ni ta nabito polna. Po raziskavah Is'hak-Oglyja (Disertacija, Berlin 1936) naj bi bilo potrebnih za ta proces pravilno 48 do 64 ur. Z izrinjenjem preostale semenske mase in kot zapah služečega zdrizastega zamaška iz spolne odprtine se zaključi naravna sprašitev.

Metode umetnega oplemenjevanja matic, ki so danes običajne, skušajo vsaj v načelu posnemati pravkar popisano naravno obhojo. K cilju pa vodijo različna pota. Pri postopku, ki sta ga pred kakimi dvajsetimi leti uporabljala Prell in Mališev, a sta ga prav za prav šele leta 1933. praktično preizkusila Muzalevski in Kozlov, oplemenijo matico tako, da ji potlačijo v tulec za želó s semenom napolnjeno čebulico zrelega trota; pronicanje semen v jajčni vodnici je pri tem prepuščeno naravi sami. Četudi je ta postopek dokaj preprost, sta vendarle z njim dosegla ruska strokovnjaka, kakor je bilo prej povedano, že takrat resnično lepe uspehe oplemenitve (40—50 %). Njima smo dolžni zahvalo tudi za upoštevanja vredno ugotovitev, da je umetna oplemenitev matic prav tako kakor naravna sprašitev možna edino le v stanju pojavnosti. Muzalevski in Kozlov menita, da je bilo spočetka ravno zato tako malo uspehov, ker so znanstveniki prezrli to dejstvo. Nadalje sta v Ukrajini opazila še to zanimivost, da ni nič manj

kot 5 % vseh trotoev, ki spolno trobo lahko normalno izbušijo, sterilnih, to je, da nimajo v svojih čebulicah nikakih semenec. Taki troti morejo biti seveda prav tako odgovorni za navedene neuspehe. Ta možnost pa obstoji samo pri postopku Muzalevskega in Kozlova, a nikakor ne pri Watsonovi in z njo domala identični oplemenjevalni tehniki Mackensena in Roberta.* Pri tej metodi zajamejo namreč seme, ki ga ima trov v čebulici, s posebno, silno drobno štrkalico in ga deviški matici neposredno vbrizgajo v nožnico. Zategadelj je mogoče seme pred prenosom preiskati. Najbrž mi ni treba še posebej poudariti, da se seme ne dá prenesti prostoročno in kar na oko, temveč le s primernim orodjem in pod drobnogledom. Matico je treba na posebni mizici tako pritrditi, da ji je mogoče seme neovirano vbrizgniti. Izkazalo se je, da ni za uspešno oplemenitev dovolj, ako potisnemo semen-sko maso v tulec za želo ali v nožnično preddvorje; seme moramo vbrizgniti zadaj za nožnični zatič, to se pravi v nožnico in v jajčni vodnici. To pa se posreči le pri omamljeni matici. Mackensen in Roberts ne uporabljata za omamljanje matic več etra ali kloroforma, marveč ogljikovo kislino. Ta plin povzroči potrebno narkozo, razen tega pa ima še neko drugo, naravnost dragoceno lastnost. Stimulira nesprašeno kakor tudi umetno opiemenjeno matico k zaleganju, prepreči torej odlašanje zaleganja, ki so ga prej večkrat opazili pri umetno oplemenjenih maticah. Mackensen in Roberts sta prvotno Watsonovo metodo tako izpopolnila, da je postala zanesljiva in tudi za praktičnega vzrejevalca pomembna.

Na koncu se hočem dotakniti še enega vprašanja, ki se s tem v zvezi nehoče vsiljuje čitateljem: Ali so sedaj naše plemenilne postaje odveč, ali jih bomo v bodoče ukinili? Skoraj ne verjamem! Plemenilne postaje so se pri nas tako dobro obnesle, da bi bilo nespametno, če bi jih izmenjali s postopkom, ki ima kljub mnogim prednostim še vedno dovolj pomanjkljivosti. Ne glede na to, da se uspehi umetnega oplemenjevanja z uspehi naravne sprašitve v marsikakem pogledu ne dajo primerjati, ne smemo pozabiti, da zahteva umetna oplemenitev matic ne samo dokaj obsežen instrumentarij,** ročno spretnost in nekaj teoretičnega znanja, temveč iz tehničnih razlogov tudi določeno centralizacijo vzrejnega dela. Ravno ta centralizacija pa bi bila pri naših sedanjih razmerah pogrešena. Številnim, po vsej deželi razporejenim plemenilnim postajam, ki dovoljujejo najširše upoštevanje lokalnih potreb in želj, bi mogli pripisati še to zaslugo, da so utrdile zamisel plemenske vzreje med čebelarji. One jih podžigajo k skupni, k popolnosti stremeči vzreji in jih že zaradi tega ne moremo pogrešati. Kljub temu bi bilo prav, če bi se začeli tudi naši vzrejevalci baviti z umetnim oplemenjevanjem matic. Docela mogoče je, da vodi postopek Mackensena in Roberta ravno v povezavi s sistemom naših plemenilnih postaj k neslutnemu napredku. Zato bi bilo zaželeno, da bi naši čebelarji umetno oplemenjevanje matic čimprej praktično preizkusili. Le tako si bodo lahko ustvarili o njem lastno in stvarno sodbo.

Prevod iz »Schweizerische Bienenzeitung«.

* O oplemenjevalni tehniki Mackensena in Roberta je prinesel Slovenski čebelar lansko leto kratko poročilo, ki smo ga posneli po Češkem včelařu. (Štev. 11, str. 316.)

** Instrumente, ki so potrebni pri Mackensenu in Robertovi metodi (brez mikroskopa in priprave za narkotiziranje) je mogoče kupiti pri Departement of Economic Entomology, King Hall, University of Wisconsin, Madison (Wiss.).

O nenavadnih pojavih med rojenjem

Čitatelji našega lista so neusmiljeni. Neprestano me obsipljejo z novimi vprašanji. Nikakor ni lahko odgovarjati na 200 do 300 vprašanj mesečno. Vendar se ne ustrašim tega bremena; odgovarjam vsem prav rad, kolikor mi to pač dopušča skromno znanje.

Vprašanja čebelarjev so večkrat zanimiva in poučna. Marsikatero mi je že dalo pobudo za natančnejša opazovanja in poizkuse. Letos sem se čudil velikemu številu dopisov o nenavadnih pojavih med rojenjem. Nenavadni so bili po svojem načinu in po okoliščinah. Marsikaj tega, o čemer so mi poročali čebelarji, sem tudi že sam opazil v svojem čebelarstvu.

Znano je, da se ravna rojenje po zakonih, ki so si jih čebele osvojile v teku tisočletij. Duh čebelje družine pa more te zakone prilagoditi izpremenjenim okoliščinam. In ta duh nas lahko včasih preseneti.

Prav nič se ne domišljam, da razumem vse. Vem, da ravnajo čebele po svoje in da je često težko ugotoviti, zakaj ravnajo v tem ali onem primeru tako in ne drugače. Brez dvoma je v panju še mnogo skrivnosti. A to je ravno tisto, kar vzbuja v nas zanimanje za čebele. Skrbno proučujemo njih življenje in skušamo dognati vzroke izrednim pojavom. Mislimo, da smo že našli nov zakon in da smo prodrli v zadnjo skrivnost čebeljega življenja. A glej! Naša domneva se podre kakor hiša iz igralnih kart! Vendar se tega ne ustrašimo. Iščemo in brskamo dalje, dokler ne spoznamo, da smo kljub petdesetletnemu čebelarjenju v nekaterih stvareh še vedno začetniki.

Čebelarska letina 1948 ni bila dobra. Spočetka je bilo vreme še dokaj ugodno, tako da so se čebele družine prav lepo razvile. Od 18. ali 20. majnika dalje pa se je vreme dnevno slabšalo. Z redkimi presledki medenju rastlin ni bilo naklonjeno. Lepi čas cvetenja je minul v hladu, med vetrom in dežjem. Cvetja je bilo sicer toliko, da bi lahko pridelali na tisoče kilogramov medu, a je šlo vse v izgubo, ker čebele niso mogle izkoristiti paše.

Rojenje je odvisno od medenja cvetlic. Ker pa je medenje oviralo slabo vreme, je bilo omejeno in dokaj nenavadno. Mnogo dopisnikov mi je sporočilo o prvih rojih pevcih in me vprašalo po vzrokih. Meni je neka družina z mlado matico, položeno junija 1947. leta, rojila dvakrat v dveh dneh. Nekaj podobnega se je zgodilo tudi mojemu prijatelju. Nič ni posebnega, če odstrani čebelja družina staro, izčrpano matico in roji s pevko, a če roji z nesprašeno matico kljub temu, da je prejšnja še pri polni moči, je vse kakor čudno. Kaj je pač vzrok temu nenavadnemu pojavu? Ali je zgubila družina matico po nesreči ali zaradi neznane bolezni? Ali je matica kljub temu, da je bila sprašena, poletela še enkrat na praho in se pri tem zgubila?*

Na vprašanje, zakaj roji družina, preden napolni ves razpoložljivi prostor z medom in obnožino, je lažje odgovoriti. Čebele zožijo z medom in obnožino matici prostor za zaleganje in s tem povzročijo tesnobo, ki požene roj iz panja. Letos sem nekaj takega opazil v lastnem čebelarstvu. Čebele so kljub slabi paši matici onemogočile odlaganje jajčec in nato pripravile vse potrebno za rojenje.

* Prvo je verjetno, ker ne vemo, za čem umirajo posamezne čebele in matice. Poznamo samo množične bolezni čebel in zalege. Drugo do sedaj še ni bilo dokazano. (Ponovni izlet sprašene matice na obhojo.) — Opomba prevajalca.

Nekateri čebelarji svetujejo, naj bi nezaželene roje — prvice vračali izrojencem, s čimer pa se ne strinjam, ker je vračanje rojev protinaravno in ni v blagor niti čebelarju niti čebelam. V takem primeru se lahko zgodi, da čebele roje naslednji dan ali kak dan kasneje s staro matico, ali da staro matico umore in roje s pevko. Roj se zaradi tega zakasni, sprašitev matice je dvomljive vrednosti, zamujen pa je obenem čas, ko bi družine lahko nekaj nabrale. Tudi je brezmatičnost v izrojencu dokaj pogost pojav. Vse to povzroči zamudo: paša mine in nazadnje imamo slabiča namesto dveh dobrih družin.

Mnogi čebelarji preprečujejo rojenje tudi s tem, da podro vse matičnike razen enega. To delo je mesca majnika in junija, ko so panji polni čebel, zelo mučno in največkrat brezuspešno. Če spregledaš samo en matičnik, družina vseeno roji. Bolje je vsaditi prvca v nov panj in pustiti naravi prosto pot.

Nadaljnji dopisniki so mi poročali o brezmatičnosti družin, katere so po odhodu prvca prenesli drugam, roj pa postavili na mesto izrojenca. Dasi preprečimo s tem kasnejše roje, je postopek vendarle tvegan. Tu je rezanje matičnikov po poleženju prve mlade matice na mestu, ker je v panju malo čebel. Sicer pa se je letos zaradi pogostnih neviht mnogo mladih matic na prahi ponesrečilo.

Končno naj se dotaknem še rojev prvicev, ki so se vrnili v izrojence kmalu po rojenju. Temu je vzrok letošnje neugodno vreme. Čebele, ki so rojile, so se ustrašile bližajočega se neurja in zbežale domov pod varno streho, kakor na primer opuste ljudje sprehod ali izlet, ako se pripravlja k nevihti.

K sklepu! Kljub temu, da so zakoni, ki urejajo čebelje življenje, na splošno nespremenljivi, jih znajo čebel, kakor sem že dejal, v posameznih primerih izpremeniti, ako to zahtevajo nove okoliščine. To kaže, da imajo skoraj prav tisti, ki pripisujejo čebelam nekaj razuma, pa naj imenujejo to njihovo sposobnost že kakor koli, čeprav živalski nagon.

Iz »L'abeille de France« prevedel H. Peternel.

Lojze Janžekovič:

Čebelarstvo v Halozah

Marsikateri čebelar pozna Haloze le površno ali pa sploh ne. O Halozah že kvečjemu to, da pridelujejo tamkaj odlično vinsko kapljico.

Ako se voziš z vlakom proti Ptuj, opaziš na desni strani proge Ptujsko goro, od Ptuja proti Moškanjcem pa grad Borl in Zavrč. Preko klancev se vijejo bele ceste, ki vodijo v osrčje Haloz, do raztresenih lesenih hišic med vinogradi in sadovnjaki.

Haloze so valovita pokrajina. Manjši in večji hribočki se vrste drug za drugim in tvorijo podolgovate skupine, iz katerih izstopajo nekateri višji vrhovi, kakor Paradiž, Gradišče, Turški vrh itd. Na severni strani hribov so gozdovi, v katerih prevladuje bukev. Tu in tam je najti tudi hrast, ivo in pravi kostanj. Na sončni strani hribov so vinogradi z breskvami, slivami in češnjami. Med hribi se prerivajo ozke dolinice s travniki in potoki. Ob potokih raste vrba, na prisojnih mestih, kjer je bolj lapornata zemlja, pa stoletna detelja.

V Halozah je precej čebelarjev. Večinoma čebelarijo v koših. Nekdaj si našel tu čebelarje, ki so imeli 30—40 košev, danes pa bi take zaman iskal. Največ jih imajo 10—20. Med njimi je tudi nekaj naprednejših čebelarjev z AŽ-panji. Omenim naj le Škrinjarja s Turškega vrha, ki vodi že več let opazovalno postajo.

Podnebje je v Halozah milejše kakor na Ptujskem polju, ker zabranjujejo hribi severnim vetrovom dostop v notranjost. Zlasti v dolinah je temperatura vedno za nekaj stopinj višja. Zato je pozimi več izletnih dni, tako da čebelje družine precej dobro prezimijo tudi na kostanjevem medu. Prvo medečino in obnožino dobijo čebele na ivi, trobentici in leski, pozneje pa na češnji in vrbi. Precej dobra paša je na stoletni detelji, ki pričenja cvesti v začetku maja. Ako je vreme ugodno, ta paša ne zaostaja mnogo za akacijevo. Škoda je le, da stoletne detelje ne najdeš povsod v večjem obsegu. Za njo začne cvesti pravi kostanj. Po kostanjevi paši dobijo čebele prav malo na ajdi, nekaj več na resju in poznih cvetlicah.

Ko se oglasi v vinogradih klopotec, ko začne dozorevati grozdje, nastopi tudi za čebelarje čas žetve. Vestno pregledajo vse koše in odberejo tiste, ki se jim zde neprimerni za zazimljenje, ki jih je treba podreti. Nekoč so čebele pred podiranjem žveplali, danes pa jih preganjajo in suhe prodajajo. Največ jih pokupijo čebelarji s Ptujkega polja in jih tako rešijo smrti. Človek bi ne verjel, kako lepe sivke dobiš tukaj. Tudi jaz sem že večkrat kupil suhe čebele v Halozah in jih prezimil v AŽ-panjih. Zgodilo se je, da je tako narejena družina jeseni zasedala le šest satov, toda na pomlad je prekosila v razvoju vse ostale plemenjake.

Haloški čebelarji so ohranili še nekatere stare navade. Ko se na cvetno nedeljo vračajo od maše, se oglasijo najprej pri čebelicah. V strehe čebelnjakov zatikajo blagoslovljene vejice, ki naj bi družine obvarovale pred raznimi nezgodami. S trkanjem na panje naznanijo čebelam smrt gospodarja. Če čebelar umre, so prepričani, da bodo kmalu za njim pomrle tudi njegove družine. Prav tako verujejo, da se tatvina panja ali koša prej ali slej maščuje, da z ukradenimi čebelami tat ne more imeti sreče.

Ing. Rihar Jože:

Obveščevalne postaje

Hudo nas je teplo letošnje julijsko vreme. Čeprav so nam nekateri vremenslovci napovedovali lepe dneve brez znatnejših padavin, je v prvi in drugi tretjini meseca vladalo hladno in deževno vreme brez vsake paše. Zaradi primerjave naj povem, da je bila v letošnjem juliju v Švici tako neznatna insolacija (sončni sij v urah), kot je druga leta običajno v aprilu, in da tamkaj že od leta 1890. ni bilo toliko padavin kot pretekli mesec.

Mesečni povpreček za	Toplina	Izlet	Donos	Sončni sij
julij	17,97 C°	25 dni	13 dkg	238 ur

Od raznih medovitih rastlin, ki bi morale ob drugačnih okoliščinah spraviti trcalnico v pogon, čebele letos v večini predelov niso imele haska. V juliju cvete žlahtni kostanj, lipa, srobot, meta, sončnica in travniške rože, med katerimi so naj-

Obveščevalne postaje v juliju	Višina nad mornjem	Panj je na teži						Toplina zraka						Dni je bilo											
		pridobil v			izgubil v			v mesecu čistih dkg		največ pridobil		najvišja v			najnižja v			s točo	s točno	složno	sončni št.				
		mesečni tretjini dkg			mesečni tretjini dkg			pri- dobi- l	po- gubi- l	dne	mesečni tretjini C°			mesečni tretjini C°											
		1.	2.	3.	1.	2.	3.				1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.					2.	3.		
Breg-Tržič	483	—	130	100	180	70	130	—	150	40	15	23	25	27	8	7	14	17,32	26	13	—	12	—	202	
Kranj-Strazišče	385	—	—	90	210	180	—	—	300	20	25	24	31	3	7	8	15	19,33	22	15	—	12	—	171	
Vrmaše-Skofja Loka	361	10	375	255	135	125	90	290	—	100	15	21	25	27	8	8	14	17,37	29	13	—	28	—	231	
Dražgoše	880	10	90	150	4	90	160	—	40	60	21	20	24	26	4	4	14	15,40	24	14	—	22	2	178	
Kalce-Logatec	485	50	120	780	550	150	300	330	24	23	36	28	5	4	10	16,00	25	5	5	11	—	—	—	243	
Tinjan-Istra	360	70	80	—	25	30	70	25	—	30	15	24	25	31	11	15	19	20,83	31	9	—	9	—	353	
Mošč. Draga-Opatija	3	80	70	—	260	40	270	420	—	30	3	24	27	31	13	16	21	21,61	25	10	—	10	—	334	
Bistra-Borovnica	290	—	60	240	295	130	—	605	20	21	24	25	29	8	9	14	18,16	27	12	—	30	—	—	185	
Verd-Vrhnika	290	—	—	—	—	—	—	—	—	15	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	240
Brest-Barje	305	15	25	—	175	65	60	—	260	15	13	—	—	—	—	—	—	16	79	25	15	—	—	—	212
Zerovnica-Cerknica	551	10	145	180	145	10	—	180	300	20	23	22	26	27	4	7	13	16	79	25	15	—	—	—	240
Ribnica	500	510	220	190	120	120	300	200	20	23	27	27	3	3	11	16,10	26	6	5	—	—	—	—	—	254
Ponovlje-Litija ¹	260	65	115	205	160	5	190	55	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	13	—	15	—	—	225
Krka	300	—	—	215	195	115	—	515	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	11	—	30	—	—	259
Livold-Kočevje	459	—	690	280	90	20	120	740	200	20	24	30	31	3	5	7	16,67	19	11	—	13	—	—	—	235
Stari Log	450	—	720	510	265	10	405	560	263	22	23	28	31	5	5	9	16,96	27	14	—	22	—	—	—	219
Pluska-Trebnje	207	—	40	55	190	115	130	340	40	28	—	28	28	—	11	14	19,69	20	16	—	15	—	—	—	212
Dob pri Mirni	305	—	—	500	205	305	20	30	80	31	—	—	—	—	—	—	—	23	14	—	9	2	—	—	285
Novo mesto	80	—	110	525	210	50	65	270	115	23	23	27	30	10	6	15	18,54	26	5	—	5	—	—	—	229
Dobova	14	10	240	465	105	65	325	80	20	3	—	—	—	—	—	—	—	17	13	—	8	—	—	—	176
Daljne njive	400	20	—	100	170	50	—	300	20	3	—	—	—	—	—	—	—	—	15	14	—	7	—	—	214
Dragatus ²	160	20	—	60	210	1	10	240	20	4	—	—	—	—	—	—	—	22	9	—	8	—	—	—	176
Črnomelj	156	20	—	157	130	5	70	165	22	35	25	26	32	34	11	12	16	21	20	26	15	13	—	—	253
Sv. Jurij-Celje	206	—	365	530	65	70	630	230	21	21	—	—	—	—	—	—	—	26	15	—	20	1	—	—	195
Sv. Lovrenc na Poh.	442	35	240	660	220	140	280	260	300	22	25	29	32	4	6	10	17,93	29	14	—	28	—	—	—	266
Selnica ob Dravi	324	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor	274	—	190	490	170	110	20	380	—	90	22	24	28	31	7	7	11	16,96	28	13	—	30	—	—	189
Slov. Bistrica	288	—	20	120	90	30	—	20	29	29	26	28	30	9	6	14	18,50	30	15	—	8	1	—	—	229
Donačka gora	320	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	67	27	2	26	—	—	249
Sv. Lovrenc na Dr. p. ²	235	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	12	27	13	20	—	—	280
Turški vrh	336	—	40	135	100	30	—	45	20	28	20	26	28	7	11	17	18,12	27	13	—	20	—	—	—	300
Mala Nedelja	279	—	—	35	45	145	60	215	15	26	23	26	29	9	9	16	18,66	28	13	—	21	—	—	—	27
Cezanjevi	182	—	—	32	90	90	—	30	50	25	4	25	28	9	8	14	18,64	28	10	—	28	—	—	—	208
Pristava-Ljutomer	190	—	—	240	910	140	—	210	30	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	253
Rakičan	180	—	—	240	450	290	—	500	90	23	17	20	22	7	9	12	14	24	27	9	—	7	—	—	317
Prosenjakovci	247	—	60	370	120	30	—	280	70	25	22	26	30	7	6	14	18,09	25	11	—	19	—	—	—	—

* Panj je od druge polovice junija na pasišču.

* Panj je bil ves mesec na pasišču v Bistri pri Borovnici.

važnejše razne detelje. V sredini in v zadnji tretjini mesca je marsikje prišla hoja, vendar se tehtnica zaradi tega ni skoraj nikjer znatno dvignila.

Družine so se slabo razvijale. Pri rojih in izrojencih je nastopila lakota; v zadnji tretjini so v večini krajev začele družine znova zalegati.

Zerovnica: Letošnji julij je bil izredno moker. Kljub dolgotrajnemu deževju pa je hoja vendar znova začela mediti. Panj na tehtnici, ki je na paši v gozdu, je pokazal v juliju 870 dkg donosa, ta, ki je doma na tehtnici, pa je na teži izgubil 180 dkg.

Pluska: Čebele so v juliju porabile ves spomladanski med in kljub pitanju ostale lačne. Slabo se je godilo tistim družinam, ki niso imele na zalogi nič medu ali sladkorja. Matice so prenehale z zaleganjem, mlado zalego so pa čebele po-metale iz panjev.

Novo mesto: Kdor se je zanašal na kostanjevo pašo, se je urezal — moral je krmiti. Marsikje so imeli mrličje. Posebno rojev je dosti padlo. Na ajdo bomo peljali bolj šibke družine.

Dobova: Povodenj Save in Sotle je preprečila donos z vrbaka — zlate rozge. Obupno stanje se je nekoliko popravilo v zadnji tretjini mesca.

Prosenjakovci: Prvo polovico mesca sem moral čebele krmiti, tehtnica pa je kljub temu padala.

Selnica ob Dravi: V zadnji tretjini smo imeli mano na listju. Menimo, da je medil tudi macesen, ker je med takoj kristaliziral v celicah in postal trd kot cement.

POSVE TOVALNICA

ODGOVORI

K 3. vprašanju o barvanju panjev.

Tretji odgovor: Na 3. vprašanje sta odgovorila dva tovariša, toda niti eden niti drugi ni zjel problema v celoti. Bratkovič se na ugotovitve znanstvenikov, da čebele nekatere barve zamenjujejo, sploh ne ozira in trdi, da so s čebelarskega stališča važne samo tiste barve, ki ugodno vplivajo na razvoj čebeljih družin. Po njegovem mnenju so družine v panjih z motnimi pročelji vedno močnejše kakor v svetlejših. To se mu zdi docela razumljivo, kajti črno pročelje vpije več sončnih žarkov kakor belo in zato naj bi bilo v temno ali celo črno pobarvanem panju zlasti spomladi mnogo topleje kakor v svetlem. Svojega zaključka seveda ne podpre z nobenim dokazom. Sicer bi pa to trditev tudi težko dokazal. Če bi n. pr. meril spomladi toplino v notranjosti temnih in svetlih panjev, bi najbrž ne našel nikakih razlik. Saj je za pravilen razvoj zalege potrebna stalna toplina, ki jo čebele umetno vzdržujejo na primerni višini ne glede na vnanje okoliščine. Že razlika treh stopinj more imeti usodne posledice pri valenju čebel. Produkcija treh stopinj topline pa predstavlja za čebele, ako pomislimo, da znaša včasih razlika med vnanjo zračno temperaturo in temperaturo v notranjosti panjev do 50 ali celo več stopinj Celzija, tako malenkost, da se ne splača o njej govoriti. Le kaj naj pri vsem tem pomeni tistih nekaj stopinj topline, ki naj bi jih panj pridobil zaradi temnega pročelja z vsesanimi sončnimi žarki.

Od kod potemtakem močnejše družine v temnih panjih? Od boljšega razvoja zalege prav gotovo ne izvirajo, pač pa od tega, kar hočemo z različnimi barvami na pročeljih panjev preprečiti, to je od zaletelosti čebel. Rauschmayer je s poizkusi dokazal, da je najti v temnih panjih vedno več tujih čebel kot v svetlih, da je črno za čebele privlačnejše kot belo, da torej temne barve pospešujejo njih zaletelost. Zato so ugotovitve dr. K. Frischa, ki jih je tovariš z značko »—ar«² nekoliko natančnejše popisal, vendarle važnejše, kot si Bratkovič misli. Jaz sem jih pri barvanju svojih panjev upošteval, da pa bi zaradi majhnega izbora barv ne trpela njih estetska stran, sem napravil takole:

Pročelja panjev sem pobarval s poljubnimi barvami, ne glede na to, ali jih čebele razlikujejo, ali ne, stike med posameznimi deščicami, ki predstavljaajo sprednje končnice pri panjih, vso notranjost verand in naletne deščice, to se pravi deščice, s katerimi se verande zapirajo, pa le z eno izmed onih štirih barv, ki jih priporoča Frisch. Tako sem dosegel, da so panji v skladanici napravili na vsakega gledalca res ugoden vtis. Ko si jih je nekdo ogledal, jih je pohvalil, da so lepi kakor velikonočni prihi. — Rado Ličan, Ljubljana.

K 9. vprašanju o izletavanju čebel ponoči.

Letos sem tudi jaz doživel nekaj podobnega kakor čebelar Šegulja iz Sarajeva. Zelo sem se začudil, ko sem videl čebele izletavati ponoči, a nisem o tem nikomur nič pravil, ker nisem hotel, da bi se mi kdo posmehoval. Bilo je v mescu juniju, ko je najbolj cvetela lipa. Sumil sem, da jih je izvabil ravno lipov vonj.

Na nočno izletavanje čebel me je prav za prav opozoril stric, a mu nisem verjel, dokler se nisem o tem prepričal na lastne oči. Zelel bi tudi jaz zvedeti, kaj izvabi čebele, da izletavajo ponoči. — Lojze G., Zalog.

K 11. vprašanju o nepričakovanem obisku v čebelnjaku.

Hrošč, ki ga je uredništvu poslala tov. Savinjska, je res velik sladkosnedež. Vendar mislim, da se v naši Sloveniji, kjer ima drugod dovolj prilike za sladkanje, malokdaj priklati v panj. Pač pa sem tega rokomavha tukaj v Banatu že večkrat našel na satovju, ko je srkal med. Ko se je do sitega napil, se je zopet skobacal skozi žrelo in odletel. Opazil sem ga celo, kako je brenčal okoli roja.

Če ne najde odkritega medu v panjih, preluknja tudi pokrovec, s katerim je med pokrit. Čebele mu zaradi njegovega trdega oklepa ne pridejo do živega. Na satovju se tako pritisne k celicam, da ima noge popolnoma skrite. Prijeti ga moraš že nekoliko močneje, ako ga hočeš odstraniti s sata. Tako sedečega čebele samo otipavajo, se smučejo okrog njega, ali plešejo po njem, a ga puste pri miru. Trdno sem prepričan, da dela ta hrošč škodo ne samo na sadnem drevju, temveč tudi v panjih. — Janez iz Banata.

VPRAŠANJA

12. **Prestavljanje kot sredstvo za preprečevanje rojev.** Pred leti sem čital v »Slov. čebelarju«, da prestavljanje zavira rojenje. To so mi potrdili tudi nekateri čebelarji. Meni se je pa letos zgodilo ravno narobe. Od 24 panjev, ki niso bili prestavljeni, a so imeli satovje nastavljeno v mediščih, jih je rojilo 17. Od ostalih 24 panjev, pri katerih sem v začetku maja prenesel zalego iz plodišč v medišča in jim dal v izdelavo po dvoje satnic, jih je pa rojilo kar 21. Panji so bili vsi enako oskrbovani in so imeli vsi enako pašo.

Letos so se čebelje družine zaradi mile zime in zgodnje pomladi zelo zgodaj razvile, here pa so imele čebele le toliko, da so matice lahko neovirano zalegale. Bera, ki jo je nudila narava čebelam od srede marca, ko so pričele cvesti češnje, pa do srede julija, ko so travnike pokosili, je bila pravcato dražilno pitanje. Ves ta čas si niso mogle čebele nabrati niti najmanjše rezerve medu. Posledica tega so bila: močno zaležena plodišča, prazna medišča in neugnano rojenje. Medu ni bilo niti v prestavljenih niti v neprestavljenih panjih. Ne morem pa razumeti, zakaj so prestavljeni panji bolj rojili kakor neprestavljeni, čeprav so bili vnanji pogoji za oboje isti. Radoveden sem, kaj mislijo o tem drugi čebelarji. — Josip Kostanjevic, Vipava.

13. **Več jajčec v isti celici.** Da lahko mlada matica ob pričetku zaleganja odloga v celice tudi po dvoje ali celo več jajčec hkrati, sem se sam prepričal. Eden izmed mojih panjev mi je letos v prvih dneh maja prelegel. Kakor vsak čebelar, tako sem tudi jaz pazil, kdaj se bo nova matica sprašila. Ko se mi je zdelo, da mora že zalegati, sem panj pregledal. Vlečem sat za satom iz panja in vsakega natančno preiščem. Kar opazim v nekaterih celicah po dvoje jajčec. To mi je bilo nekoliko neugodno. Saj bi jajčeca lahko izvirala tudi od trotovk. Ko pa opazim lepo matico s primerno opetim zadkom, mi je takoj odleglo. Satnik, v katerem sem našel celice z dvojnimi jajčeci, sem zaznamoval in potem stalno opazoval, kaj se bo iz teh jajčec pleglo. Zanimivo je, da se je v vsaki celici kljub dvema jajčecema pojavil samo en črviček. Pokrita zalega ni bila grbasta, temveč gladka kakor pri ostalih normalnih čebelnih celicah. Sedaj sem pa radoveden, zakaj normalna mlada matica takoj po prahi lahko leže tudi po dve jajčeci v nekatere celice in kam zgine eno izmed teh jajčec iz celice. — Pirjevec, Čakovec.

OSMRTNICE

† HUTAR MAKŠ

16. maja so se zbrali trboveljski čebelarji pri Bukovčevi češnji, ki raste poleg čebelnjaka tov. Cestnika Andreja, da se pogovorijo o tekočih zadevah in da počastijo spomin umrlega tovariša Hutarja Makša. Minulega leta v maju nam je Maks na podobnem sestanku po predavanju pokojnega tov. Ločniškarja raztolmačil prednosti svoje šablone za zabijanje kvačic. Predavatelj Ločniškar je tedaj zadrugi čestital, da ima v svojih vrstah novotarja, šablona pa je prerokoval, da se bo zaradi svoje uporabnosti splošno razširila. Nihče od navzočih si ni mislil, da bo oba — predavatelja in našega člana Makša — ob letu krila gruda.

V Trbovlje je prišel Hutar Maks z Gorenjskega. V Kamniku, kjer je zagledal luč sveta 11. oktobra 1896, se je izučil brivske obrti. Kot obrtnik je bil zelo iznajdljiv in splošno priznan strokovnjak. Zato ni slučaj, da je z veliko vnemo in navdušenjem poučeval tudi na obrtni šoli. Kot zaveden sin svojega naroda je bil vedno v prvih vrstah borcev za pravice teptane domovine. Leta 1941. se je pričela zanj prava trnjeva pot. Toda niti zapor v Celju niti taborišče Aukenstein nista mogla streti njegovega duha in podjetnosti.

Makša smo imeli vsi radi zaradi vedrega humorja in vesele narave. Čebelnjak, panje, točilo, čebelarstvo orodje itd. vse si je izdelal sam. Saj sta mu bila žaga in oblič prav tako pokorna kakor britve in škarje. S svojo silno voljo je premagoval nekaj let celo bolezen, ki je kot posledica prestanih muk glodala na njegovem zdravju ter ga slednjič spravila v grob.

† ANŽEL JOŽEF

Anžel Jožef je bil rojen 7. februarja 1908 v majhni vasici Zabjek pri Ptuj. Že v mladosti se je z vso vnemo posvetil čebelarstvu. Najprej je čebelaril v dunajčanih, leta 1934. pa je uvidel prednosti AŽ-panjev in jih začel polagoma uvajati v svoje čebelarstvo. Nazadnje je imel preko 100 AŽ-panjev.

Joško je bil od vsega početka zvest član čebelarstva podružnice Ptuj. Redno se je udeleževal njenih sestankov in predavanj, doma pa je marljivo prebiral čebelarstvo knjige in liste. Tako se je teoretično kakor tudi praktično čedalje bolj izpopolnjeval. Posebno se je zanimal za vzrejo matic.

Joško je bil vzgojen v nacionalnem duhu. Kot zaveden narodnjak je že leta 1941. postal član Osvobodilne fronte in se kot tak vztrajno boril za pravice slovenskega naroda. Za njegovo delovanje so izvedeli domači izdajalci in ga ovadili okupatorju. 4. avgusta 1942 so gestapovci aretirali vso njegovo družino ter jo odgnali v koncentracijsko taborišče Auschwitz. Joška tedaj ni bilo doma. Mudil se je pri svojih čebelah na Pohorju. Toda že dva dni kasneje so zgrabili tudi njega in ga odpeljali neznano kam. Čez nekaj tednov so prejeli starši sporočilo, da je podlegel v taborišču tifusu.

MALI KRUHEK

Avguštin Bukovec — sedemdesetletnik. 22. septembra je dopolnil sedemdeseto leto starosti dolgoletni urednik »Slovenskega čebelarja« in starosta kranjskih muharjev tov. Avguštin Bukovec. Naša dolžnost bi bila, da bi se ga ob tej priliki spomnili s primernim člankom, v katerem bi bile vsaj površno orisane velike zasluge, ki si jih je pridobil za napredek slovenskega čebelarstva. Toda, ker vemo, da ne ljubi slavošpevov, ker se mu ne mara tako zameriti, da bi za vedno zavrgel svojega nekdanjega varovanca »Slovenskega čebelarja«, katerega namerava, kakor je obljubil, še vedno podpirati s svojim tehtnim peresom, mu k pomembnemu jubileju samo čestitamo in pošiljamo pozdrave. Želimo mu, da bi še dolgo pasel oboževane »muhe« in da bi dočakal še celo vrsto dobrih čebelarjskih letin.

Lev Nikolajevič Tolstoj je eden izmed najznamenitejših ruskih pisateljev. Njegovi romani *Vstajenje*, *Ana Karenina*, *Vojna in mir* itd. uživajo svetoven sloves. Menda ga ni izobraženca, ki bi jih ne poznal. Manj znano pa je morda to, da je bil Tolstoj tudi navdušen čebelar. Celó v svojih izključno leposlovnih delih tega ni mogel zatajiti. V njih najdemo več mest, ki ga razodevajo kot temeljitega poznavalca čebeljega življenja. V proslavo 120-letnice njegovega rojstva, ki smo jo obhajali 9. septembra, objavljamo iz njegovega najobsežnejšega romana *Vojna in mir* odlomek, v katerem popisuje življenje v Moskvi pred vkorakanjem Napoleona vanjo. Primerjava ogrožene prestolnice z brezmatičnim panjem ga zavede, da se o čebelah širše razpiše, kot bi bilo potrebno glede na potek dejanja v romanu. Kogar čebele ne zanimajo, bo teh nekaj odstavkov omalovažujoče preletel, čebelar pa jih bo naravnost s slastjo prebral.

»Moskva je bila prazna,« ugotovi najprej na kratko, nato pa nadaljuje: »Ljudi je bilo v njej še nekaj, morda petdesetina nekdanjih prebivalcev, a vendar je bila prazna. Prazna je bila kakor odmirajoč, brezmatičen panj.

V panju, ki je izgubil matico, ni več življenja, a se kljub temu zdi površnemu gledalcu prav tako živ, kot so drugi.

Prav tako veselo rojijo v vročih žarkih opoldanskega sonca čebele okoli brezmatičnega panja, kakor okoli drugih,

živih panjev: prav tako diši že od daleč po medu; prav tako letajo čebele iz njega in vanj. A treba ga je samo pazljivo pogledati, pa vidiš, da v tem panju ni več življenja. Čebele letajo drugače kakor v živih panjih in čebelarja osupljata drugačen vonj in glas. Čebelarjevemu trkanju ob steno bolnega panja odgovarja — namesto prejšnjega množičnega odgovora, brenčanja desetstisočev čebel, ki so grozeče dvigale zadke in s hitrim udarjanjem kril povzročale tisti zračni življenjski glas — osamljeno, raztreseno brenčanje, ki se hrupno razlega na raznih krajih praznega panja. Iz žrela ne prihaja kakor nekdanj opojni, dehteči vonj po medu in strupu, niti ne udarja iz njega toplota polnih shramb, ampak se z vonjem medu družijo smrad po praznini in gnilobi. Pri žrelu ni več nekdanjih straž, pripravljenih na pogin v obrambo panja, dvigajočih zadke kvišku in trobeč na poplah. Nič več ni tistega enakomernega, tihega zvenenja in delavnega utripanja, podobnega vrenju; slišati je samo neskladen, raztrgan šum nereda. V panj in iz panja smukajo plašno in spretno črne, podolgovate, z medom zamazane čebele-roparice; te ne pikajo, ampak bežijo pred nevarnostjo. Prej so letale samo v panj otovorjene čebele, iz panja pa prazne; zdaj letajo otovorjene iz njega. Čebelar odstrani dno in se zagleda v spodnji del panja. Namesto črnih, mirno in marljivo se trudečih delavk, ki so prej v kitah visele do dna, držeč druga drugo za noge, in z neprestanim delavnim šepetom gradile sat, blodijo zaspane, shušane čebele raztresene po dnu in stenah panja, vsaka v svojo stran. Namesto čistih z zadelvino prevlečenih in s pahljanjem kril pometenih tal ležijo na dnu drobtinice satovja, odpadki čebel, polmrtve čebele, ki komaj še gibljejo z nožicami, in čisto mrtve, ki jih nihče ne spravi v kraj.

Čebelar odpre zgornji pokrov in si ogleda panj z vrha. Namesto gostih vrst čebel, ki so visele v vseh ulicah med satovi in grele zarod, vidi umetno, zapleteno delo satov, vendar ne več v tisti deviški podobi, ki jo je imelo prej. Vse je zapuščeno in onesnaženo. Grabežljive črne čebele hitro in potuhnjeno švigajo po delavnica; domače čebele, shušane, z vase potegnjenimi zadki in zaspane,

kakor starke, počasi blodijo okrog in se v nič ne vtikajo in za nič več ne menijo, kakor da bi izgubile smisel za življenje. Troti, sršeni in metulji v svojem poletu bedasto trkajo ob stene panjev. Včasih se ponekod med satovi z mrtvim zarodom in medom začuje jezno brenčanje z raznih strani; včasih je videti kje dve čebeli, ki po stari navadi in spominu pospravljata notranjost panja in vneto, napanjaje vse moči, vlečeta mrtvo čebelo ali čmrlja s poti, sami ne vedoč, zakaj to delata. V drugem kotu se dve stari čebeli leno mikastita ali trebita ali pitata druga drugo, sami ne vedoč, ali delata to iz sovraštva ali iz prijateljstva. Na tretjem kraju se truma čebel teptaje druga drugo loteva take žrtve in jo bije in duši pod seboj. In oslabela ali ubita čebela pade kakor puh počasi in lahno z vrha med nakopičena trupla.

Čebelar razmakne dva srednja sata, da bi videl gnezdo. Namesto prejšnjih gostih črnih kolobarjev čebel, ki jih je na tisoče ždelo s hrbtom ob hrbtu in varovalo skrivnosti rodnje, vidi na stotine klavnih, polživih, dremajočih čebeljih okostnjakov. Skoraj vse so pomrle, same ne vedoč, da umirajo sedeče na svetlini, ki so jo varovale in ki je ni več. Okoli njih diši po gnilobi in smrti. Samo nekatere izmed njih se še gibljejo, se vzdigujejo, onemogle letajo okoli in sedajo sovražniku na roko, preslabotne, da bi ga mogle pičiti in umreti; ostale, mrtve, se lahno kakor ribje luskine vsipljejo na tla. Čebelar zapre pokrov in zaznamuje panj s kredo, da bi ga o pripravnem času podrl in izžgal.

Tako prazna je bila Moskva...

Čebele na pasišču. Zgodi se, da nam kdo na pasišču zapre verande pri panjih. Meni se je to že dvakrat pripetilo. Prvikrat so mi panje zaprli otroci, ki so se igrali v njih bližini. Ko so jih hoteli kasneje zopet odpreti, pa so jih čebele nagnale. Eden izmed otrok je k sreči povedal doma, kaj so napravili. Drugi dan se je nekdo iz vasi toliko opogumil, da se je zavlil v ruho in jih odprl. Škode ni bilo posebne. Čebele so bile kvečjemu za pol dneva prikrajšane na beri.

Drugi primer je bil nekoliko hujši. Kako uro daleč od doma sem imel v hribih na poletni paži 8 AZ-panjev. Ko sem prišel nekega dne pogledat, kako čebele delajo, sem zaprepaščen opazil, da so verande pri panjih vse razprskane in da leži na tleh kar na debelo mrtvih čebel. Ugibal sem, kaj bi bilo temu

vzrok, a uganke nisem mogel razvozljati. Toda ljudje ne znajo molčati. Kmalu sem zvedel, kaj se je zgodilo. Na njivi v bregu pod panji so ženske žele pšenico. Ker je bila huda vročina, so jih začele čebele nadlegovati. Sklenile so, da jih bodo kar zaprle in jih imele toliko časa zaprte, dokler ne bodo pozele še ostanka njive. In res so to storile. Ko je bila pšenica pospravljena, so skušale panje spet odpreti, a ni šlo. Ker so se zbale posledic, so naprosile nekega fanta, da jim pomaga iz zadrege. Ta si je dobro zavaroval glavo in roke, se kot strašilo priplazil do panjev in jih z največjo težavo odprl. Bil je skrajni čas. Po raznih znakih sem ugotovil, da ni dosti manjkalo, pa bi bilo po čebelah. Sodil sem, da so bile več kot en dan zaprte.

Da bi se mi v bodoče znova ne pripetilo kaj takega, sem v sprednje stranice vseh panjev tam, kjer se verande zapirajo, zavrtal po dva škrnjaka. Zaradi teh škrnjakov sedaj verand ni mogoče docela zapreti, vsaj hitro ne. Če bi kdo skušal odstraniti škrnjake, bi gotovo nalletel na odpor čebel.

Klanjšek Hinko.

S čim vse lahko krmiš čebele. Imam tovariša — novopečenega čebelarja. Po smrti mojega prijatelja je kupil od njegove žene 18 naseljenih AZ-panjev. Ker pa sam ni bil vaje čebel, me je naprosil, da bi mu jih toliko časa opravljal, dokler bi se jim ne privadil. Minulo je že leto in pol od tega, a še ni napravil čebelarskega izpita.

Da je bila ajdova paša v letu 1947. jako slaba, vedo vsi čebelarji. Zaradi tega so bile družine spomladi zelo šibke. Marsikateri čebelar je moral združiti po več družin v eno samo, pa se mu še niso opomogle do akacijeve paše. Zakaj? Odgovor je lahak! Zaradi slabe ajdove paše so matice jeseni malo ali pa sploh nič zalegale. Prezimijo pa samo tiste čebele, ki se poležejo po prvem avgustu. No in ker teh ni bilo dovolj, smo imeli spomladi v čebelnjaku slabiče. Pa niti kasneje se niso družine dobro razvijale. Za nameček je še akacija začela predčasno cvesti, tako da je čebele zaradi svoje maloštevilnosti niso mogle pravilno izkoristiti.

Ko sem pregledal jeseni družine novopečenega čebelarja, sem takoj ugotovil, da jim manjka zimska zaloga. Za vsak panj posebej sem zapisal v knjigo, koliko bi mu bilo treba dodati sladkorne raztopine. Poprečno bi potrebovala vsaka družina kake 4 kg hrane. To sem pove-

dal tudi svojemu čebelarškemu tovarišu in mu zabičal, da mora sladkor preskrbeti, sicer mu bodo čebele poginile.

Povedati moram, da je bil ta čebelar poprej trgovec in tovarnar. Kot tak ima še sedaj precej smisla za špekulacijo. Ker se mu je zdelo škoda medu, ki bi ga moral vrniti čebelar, je ugibal, kako bi se temu izognil. Spomnil se je, da je videl na zrelih hruškah v svojem sadovnjaku vse polno čebel, ki so srkale iz njih sladek sok. To ga je privedlo na misel, da bi krmil čebele s tepkami. Vprašal me je za svet, pa sem mu odgovoril, da dvomim o uspehu takega krmljenja.

Ko sva prišla čez nekaj časa zopet skupaj, sem ga vprašal, če je dopolnil čebelar zimsko zalogo. Povedal mi je, da jim je pokladal v korito pred čebelnjakom zrele tepke in da so na njih dovolj dobile potrebne hrane. Porabil je približno 300 kg teh hrušk. Kar je čebelar ostalo, je spravil in pozimi prekuhal v žganje.

Poglejmo, kakšen je bil uspeh te nove vrste krmljenja. Pri spomladanskem pregledovanju sem naravnost s strahom odprl prvi panj, misleč, da bom našel v njem same mrtvice. Toda zmotil sem se. Presenečen sem opazil, da so bile družine izredno močne in da so imele med kakor tudi zalego na 5–8 satih.

Zakaj so bile čebele tega čebelarja spomladi tako močne, je jasno. Krmljenje po ajdovi paši je bilo neke vrste špekulativno pitanje. Matica je ta čas močno zalegala in tako se je pleglo že jeseni mnogo mladice, družine pa so se lahko do glavne paše krasno razvile. Zato priporočam vsem čebelarjem, ki imajo sadovnjake in v njih sočne hruške, naj poizkusijo tudi oni na ta način krmili čebele. Jaz tega ne morem napraviti, ker nimam niti sadovnjaka niti hrušk. Da bi pa hruške kupoval, bi bil to zame prevelik strošek, kajti pri nas stane na trgu ena sama hruška cel dinar. Pirjevec.

Prijaznost za prijaznost. Na cesti sem srečal prijatelja čebelarja, ki mi je pred kratkim napravil neko uslugo. Pozdravila sva se in se začela razgovarjati, kakor se pač razgovarjajo znanci. Preden sva se razšla, pa mi je dejal:

»Prijatelj, prosil bi te za neko uslugo.«

»Nič ne oklevaj z besedo!« sem mu odgovoril. »Če je le mogoče, ti ustrežem.«

»Čuj tedaj: Ti si dobro znan s čebelarjem Jankom. Janko ima končnico, ki bi jo rad pridobil za svojo zbirko. Skušaj ga pregovoriti, da ti jo proda, nakar

jo boš odstopil meni. Vem, da ti bo ustregel, ker te zelo ceni.«

Napotil sem se k Janku. Po tem in onem sem prišel z barvo na dan. Janko se je izmikal, a končno se je vendarle vdal. Preden pa sem odšel, mi je dejal: »Čuj, prijatelj! Čebelar Joško ima posebno pridno in čisto čebeljo družino. Rad bi dobil roj od te družine, pa mi ga noče prodati. Ali bi bil ti tako prijazen, da bi posredoval med nama? Ker te zelo spoštuje, sem prepričan, da bo tvoje posredovanje zaleгло.«

Kaj sem hotel! Če mi je on napravil uslugo s končnico, mu jo moram napraviti tudi jaz. Šel sem k Jošku in po dolgem prigovarjanju dosegel, da je prodal Janku roj. Preden pa sem odšel, mi je rekel Joško: »Čuj, prijatelj! Čebelar Frančič ima prvo izdajo Janševih knjige. Saj veš, da on nima smisla za take stvari, medtem ko sem jaz strasten zbiratelj stare čebelarke literature. Ti si z njim dobro znan. Ali ne bi poizkusil dobiti od njega knjigo?« Obljubil sem mu, da bom storil, kar bo v moji moči.

Šel sem k Frančiču in ga pregovoril, da je prodal Jošku knjigo. Preden pa sem odšel, mi je rekel Frančič: »Čuj, prijatelj! Od sosedu Lavriča bi rad kupil parcelo, da bi na njej postavil čebelnjak. Ti Lavriča poznaš in, kakor vem, te zelo ceni. Ali bi hotel posredovati med nama?« Storil sem tudi to in res dosegel, da sta se pogodila za parcelo.

Ampak tudi prijatelj Lavrič je prosil za uslugo. In tako je šlo naprej in naprej. Posredovati sem moral za posojila, za službe, za boljše rede dijakov, za ženitve in za kdo ve kaj vse. Bal sem se že, da tega ne bo konec, a je vseeno prišlo odrešenje. Prijatelj Tomažič, ki mi je tudi napravil uslugo, je bil zadnji, ki me je prosil za protiuslugo. Povedal mi je, da je pred leti kupil od njega moj prijatelj Poljanec nekaj panjev čebel in da mu je ostal dolžan tisoč dinarjev, ki jih ne more izterjati ne zlepa ne zgrda. »Ti si blagajnik Čebelarškega društva,« je dejal Tomažič. »Pri društvu dobiva Lavrič mesečni honorar. Ali ne bi hotel...« in tako dalje. Prošnja se je končala natančno tako, kakor pri drugih. Tudi to zadevo sem uredil in hvala Bogu, da me Poljanec ni prosil za protiuslugo. Ko sem mu ob mescu odtrgal od honorarja prvih sto dinarjev, je zagodrnjal in odšel, ne da bi me pozdravil. Če se to ne bi zgodilo, bi moral morda še danes posredovati med prijatelji.

Po neki pripovedki za »Čebelarja« priredil † A. Žnidaršič.

NAŠA ORGANIZACIJA

RESNIČNA IN ODKRITA BESEDA O NAŠEM DELU

Vse delovno ljudstvo, ki je uvidelo in spoznalo potrebo po vključitvi v petletni plan, s ponosom, vedrim čelom in radostjo v očeh gleda na dosedanje bilanco svojega dela. Marsikdo je pri delu v tovarni ali pri graditvi železniških prog, cest, stanovanjskih hiš, tovarniških objektov, elektrarn itd. dobil krvave žulje. V obleki, prepojeni z znojem, se je vračal k počitku na svoj dom, da si pridobi novih telesnih in duševnih moči za naslednji dan. Niti znoj na čelu niti žulji na rokah niso mogli zmanjšati silnega zaleta, s katerim je delovno ljudstvo pristopilo k izvrševanju petletnega plana, da ustvari boljšo bodočnost sebi in svojim potomcem.

Vprašamo se, kdo je delovno ljudstvo? To so vsi tisti, ki delajo za skupnost, ki ustvarjajo s svojimi rokami dobrine za sebe in ljudske množice. Delavstvo raznih strok ustvarja dobrine za poljedelca in široke plasti ljudstva, obratno pa poljedelec pridobiva življenjske potrebščine za naše delavstvo. Obojestransko pridobivanje dobrin, prizadevanje delavca in kmetovalca, je tako tesno med seboj povezano, da drug brez drugega ne bi mogla prebiti.

Uspehi v ustvarjanju dobrin v raznih tovarnah in podjetjih so bili v preteklem letu tako ogromni, da bi jih mogel slepec sprevideti. In zakaj so bili ti uspehi tako ogromni? Marsikdo bo dejal, da zato, ker delavca k delu priganjajo. Ne, tovariši! To je posledica dobro postavljenega načrta, brezhibne organizacije in povezanosti delavstva z upravo obratov. Najvažnejšo vlogo pa ima pri tem delavstvo samo, ki s samozavestjo zboljšuje naprave v obratih. Upravam obratov ni treba pozivati delavstva, da jim izroči kakršne koli podatke o delu ali statistiki; ono samo dobro ve, da je to nujno potrebno, da je od tega odvisen brezhiben in uspešen potek dela samega.

Tudi druge organizacije, na primer prosvetne in fizikalne, delajo po petletnem planu. Postavile so svoje načrte, ki jih tesno povezano s svojim članstvom striktno izvršujejo. Brez povezave s članstvom bi te organizacije nikakor ne mogle ustvariti tega, kar so do sedaj ustvarile.

Tovariši, tudi naša zadruga se je vključila v petletni plan z načrtom, ki je bil objavljen v 9. številki lanskega letnika »Slovenskega čebelarja«. Načrt je zelo lep. Vprašanje je samo, koliko bo članstvo zavestno in nesebično pri tem delu sodelovalo ter v določenem roku izpolnilo svojo dolžnost za dosledno izvedbo petletnega plana.

V naši organizaciji je še mnogo razpok in lukenj, ki ovirajo redni potek dela za petletni plan. Te bo treba na ta ali oni način zamašiti.

Prihajam večkrat v zadrugo, kjer se s starimi znanci čebelarji kaj pogovorimo o muhah. Tu zvem marsikaj novega in koristnega, največkrat pa slišim grajo o nekaterih čebelarskih podružnicah in družinah, ki se jim ne zdi potrebno, da bi na dopise in okrožnice centrale objektivno in o pravem času odgovarjale. Jasno je, da tako neredno poslovanje zunanjih edinic zadržuje in ovira delo v centrali. V centrali se tovariši jezijo, ker ta in ta podružnica ali družina še ni poslala mesečnega poročila, še ni vrnila statističnih pol, še ni oddala pristopnih prijav itd. V knjigovodstvu so zopet nejevoljni, ker od nekaterih čebelarskih podružnic ali družin še niso dobili obračunov in denarja za članarino ali naročnino »Slovenskega čebelarja«. Na večkratne terjatve in pogone ni bilo nikakega odgovora. Vedno slišim iste pritožbe. Tovariši, taka malomarnost ni na mestu! Delajmo vzajemno in brez vsakih izgovorov! Saj delamo zase in za one, ki bodo prevzeli našo dediščino. Kaj bi danes rekli mi, če ne bi naši predniki pred 50 leti ustanovili Čebelarskega društva, ki je postavilo temelje današnji čebelarski organizaciji v Sloveniji. Tovariši, kdor nima smisla za delo, naj se nikar ne pusti voliti v odbor. Tisti funkcionarji, ki v kakršni koli organizaciji svoje delo hote ali ne hote zanemarjajo, naj obesijo odborniške funkcije na klin in naj jih prepuste drugim zmožnejšim tovarišem. Če bomo hoteli v petletnem planu z delom dohajati druge zadruge in organizacije, se bomo morali iti učiti reda in točnega poslovanja v delavske kolektive in sindikate.

Za neredno in malomarno poslovanje v nekaterih podrejenih edinicah je po mojem mnenju odgovorno tudi članstvo. Namesto da bi nastopilo proti malobrižnim funkcionarjem, pa zabavlja čez to »preklete« zadrugo v Ljubljani, ki za svoje članstvo nič ne naredi. Kako neumestno je tako zabavljanje, naj dokažejo nekateri primeri.

V zadružno trgovino je prišel čebelar, da si nakupi nekaj čebelarških potrebščin. Ker ni bil prodajalki osebno znan, je ta zahtevala od njega člansko izkaznico. Odgovoril ji je, da mora biti izkaznica pri centrali, ker je do tedaj še ni prejel. Poslali so ga iz trgovine v pisarno k tajniku, da bi mu izročil člansko izkaznico. Mož je imel v rokah potrdilo, da je že pred petimi meseci plačal delež in pristopnino ter podpisal pristopno izjavo. Tajnik in tovarišica, ki vodi člansko kartoteko, sta pregledala vse kartotečne liste, vendar lista z imenom navzočnega tovariša nista našla. Pristojni funkcionar pač še ni poslal njegovega deleža in pristopne izjave zadrugi.

Tako torej! Dva uslužbenca sta eno uro iskala, kar je funkcionar Čebelarške družine po svoji malomarnosti imel še pri sebi. Sedaj pa povejte, kaj zasluži funkcionar Čebelarške družine, ki tako malomarno izvršuje svoje posle. Takega funkcionarja bi bilo treba na množičnem sestanku razkrinkati in ga zaradi malomarnega izvrševanja dolžnosti predati javnemu tožilcu. Saj je s tem zavrl delo za petletni plan in obenem oškodoval člana, ker si ni mogel nabaviti čebelarških potrebščin v zadrugi.

Nadaljnji primer! Odbor neke čebelarške podružnice od mesca maja pa do novembra ni imel nobene seje. Okrožnice in dopisi centrale so ležali ves ta čas na mizi podružničnega lokala. Niti tajniku niti kakemu drugemu članu podružničnega odbora se ni zdelo vredno, da bi jih prečital, kaj še da bi o njih vsebini obvestil podrejene družine. Taka zanikrnost in malomarnost je brez komentarja vsega obsojana vredna. Članstvo naj na občnem zboru napravi red in pošteno obračuna z nezmožnimi odborniki. Upravnemu odboru zadruga pa priporočam, da naj uvede v »Slovenskem čebelarju« javno tribuno, kjer naj vse take nerednosti razkrinka in objavi imena malomarnih funkcionarjev. Kdor ima kaj časti, ga bo taka javna graja prav gotovo izpreobrnila.

So pa med čebelarškimi podružnicami in družinami tudi izjeme, ki vrše poslovanje s centralo točno, ob določenem roku in v najlepšem redu. Takim funkcionarjem čebelarških podružnic in družin gre zahvala in priznanje. S tem dokazujejo, da so dorastli duhu današnjega časa in da ga tudi pravilno razumejo.

Kakor sem posnel iz »Slovenskega čebelarja«, ima naša zadruga sedaj že čez 6200 organiziranih čebelarjev v svojih vrstah. Zaradi uspešnejšega dela in povezave s centralo je to članstvo razdeljeno na podružnice, ki so ustanovljene na sedežih vsakega okraja in tudi drugod, kjer se je pokazala potreba. Vseh podružnic je sedaj 29. Podružnice so razdeljene na čebelarške družine, ki jih je menda okoli 200. Ta razčlenba naše organizacije omogoča brezhibno povezavo zunanjih edinic s centralo, če si člani izberejo za odbornike zmožne, nesebične in delavne tovariše.

Mnoge zadruga in ustanove so si poleg splošnih nalog, ki so vezane s petletnim planom, zadale še posebne naloge in jih tudi dosledno izvajajo. Čebelarji smo se obvezali, da bomo delali po načrtu, ki ga je izvršila naša zadruga. Drugih dolžnosti si nismo naložili. Prav pa bi bilo, da bi tudi poedini čebelarji prispevali svoj delež k našemu petletnemu planu.

Naj navedem nekaj predlogov, ki se tičejo teh obveznosti:

1. Vsak posamezen član naj bi v letih 1948, 1949, 1950 in 1951 poklonil naši zadrugi tolikokrat po 50 dkg medu, kolikor ima panjev. To je tako malo, da ne bi bil prav nič prikrajšan na pridelku, četudi ne bi bilo izdatnejše paše med letom. Izkupiček za ta med bi porabili za opremo čebelarškega znanstvenega zavoda, ki ga nameravamo ustanoviti in nam je za nadaljnji razvoj čebelarstva nujno potreben.

2. Vsak član naj bi v letih 1948, 1949, 1950 in 1951 obvezno prodal naši zadrugi vsaj 30 % pridobljenega medu za potrebe delovnega ljudstva.

3. Vsak član naj bi se obvezal, da bo v letih 1948, 1949, 1950 in 1951 oddal zadrugi po določeni ceni ves vosek, ki ga v lastnem obratu ne potrebuje, da bomo z njim lahko postregli naši industriji.

4. Vse čebelarške podružnice in družine naj bi te predloge obravnavale na množičnih sestankih in občnih zbiorih, jih priporočile in tako podkrepile, da bi se čim več članov prostovoljno priključilo tej akciji.

5. Upravni odbor zadruga naj bi prevzel vrhovno nadzorstvo nad to akcijo ter naj bi preko podružnic in družin sproti ugotavljal dosežene uspehe.

Vem, da bo marsikateri član, ko bo prečital zgornje predloge, začel godrnjati in morda celo robantiti, češ že zopet nas hočejo izžemat, že zopet beračijo. Tovariši, to ni izžemanje, še manj pa beračenje. To je prostovoljna akcija, s katero bomo zagotovili ustanovitev čebelarkega znanstvenega zavoda, podprli našo industrijo in prispevali k prehrani delovnega ljudstva. Pa še na nekaj ne smemo pozabiti! Naša javnost budno zasleduje delo posameznih zadrug, tovarn in drugih ustanov. Prej ali slej bomo morali tudi čebelarji položiti obračun in odgovoriti na vprašanje, kaj smo napravili v prid naše skupnosti. In kaj bomo v tem primeru odgovorili? Da nismo ničesar prispevali? Tovariši, ali nas ne bo sram takega odgovora? Koliko medu pa smo lansko leto prodali zadrugi? In vendar je bila v nekaterih krajih po priliki dobra čebelja paša. Na prste bi lahko prešteli člane, prave bele vrane med našimi tovariši, ki so vsaj delno izpolnili zadržno dolžnost. Ali se ne bojimo obtožbe delovnega ljudstva, ki je s svojimi rokami za čebelarje izdelalo toliko in toliko pločevin, pripravilo toliko in toliko železa, vijakov, žebeljev itd.? A s kakšno protiuslugo ste se mu vi oddolžili za vse te napore. Kje je vaš pridelek voska in medu? Kam in komu ste ga prodali? Zadruga ga je od nekaterih tovarišev prav malo prejela, od drugih pa sploh nič. Zato tudi ni mogla zadostiti niti najnujnejšim ljudskim potrebam.

Tovariši, pogovor pravi, da resnica oči kolje. Kljub temu bom javno pribil, kar je med čebelarji tako splošno znano. Lansko leto so nekateri člani pridelali precej medu, a ga niso niti enega dekagrama prodali zadrugi; rajši so ga doma dražje razpečali in zamenjali za živila. A ravno ti lakotniki so potem najbolj zabavljali čez zadrugo, ker jim ni preskrbela o pravem času sladkorja za zimsko krmljenje čebel, ker niso prejeli panjev in drugih potrebščin, ki so jih naročili. Toda naša zadruga nima strahu pred takimi zabavljaci. Tudi nadalje se bo ravnala po geslu: »Ti meni, jaz tebi...« Sebičnežem, ki zaradi nekaj borih dinarjev pri kilogramu raje prodajajo med na črni borzi kakor pa zadrugi za ljudske namene po uradno določenih cenah, bi morali sploh prepovedati kupovati čebelarke potrebščine v zadržni trgovini ali pa jih celo izključiti iz zadruga. To so zajedalci na delu naše organizacije, izkoriščevalci s staro miselnostjo, ki jim je prav malo mar skupna korist in blaginja ljudstva. Zato bo treba z njimi pomesti in temeljito obračunati. Upravni odbor zadruga naj vodi o njih evidenco in naj javno nastopi proti njim na redni letni skupščini.

Tudi v pravilih zadruga bi moralo biti določeno, koliko medu in voska naj bi vsak član oddal vsako leto zadrugi po uradnih cenah. Količina naj bi se ravnala po letini in velikosti čebelarkega obrata. Le s preostankom naj bi člani razpolagali po mili volji.

Naj mi nikdo ne zameri, če sem objektivno pokazal na napake, ki izpodkopavajo našo organizacijo. Naše delo mora biti v bodoče bolj realno in smotrno. Čim bolj bomo delali s skupnostjo za skupnost, tem več haska bomo imeli od svojega dela, tem hitreje bomo napredovali. Tovariši! Proč s sebičnostjo in napréd z ljudstvom za ljudstvo! Če bomo dosledni v svojih načelih, bosta malomarnost in sebičnost sami po sebi izginili iz naših vrst.

F. C.

KAKO BOMO ZBOLJŠALI ČEBELARSKO ORGANIZACIJO

Slovenski čebelarji smo po osvoboditvi pravilno razumeli klic našega maršala Tita, da je prišel čas obnove in izgradnje osvobojene, toda porušene domovine. Napeli smo vse sile, da čim hitreje popravimo škodo, ki jo je povzročila strašna vojna. S strnitvijo dveh obstoječih čebelarskih organizacij smo ustanovili Čebelarsko zadrugo za Slovenijo. Z veseljem smo šli na delo, da utrdimo temelje nove organizacije. Zbirali smo člane ter ustanavljali družine in podružnice širom po vsej Sloveniji. Lani so se nam pridružili še bratje iz Slovenskega Primorja, ki so po 28 letnem trpljenju pod tujčevo peto zopet svobodno zadihali. Izvršni odbor zadruga je imel v letih 1945 in 1946 mnogo dela, ko je moral čebelarjem preskrbeti panje in druge potrebščine, ki so jih nujno potrebovali pri obnovi po vojni uničenega čebelarstva. Z ustanovitvijo mizarske delavnice, z obnovitvijo trgovskih zvez z bivšimi dobavitelji, z nakupom tovrnega avtomobila, z dograditvijo obsto-

ječih lokalov je napravila zadruga mogočen korak naprej. Za povzdigo strokovnega znanja svojega članstva je vodstvo zadruge ustanovilo razne odseke, tako n. pr. odsek za tisk in propagando, odsek za obveščevalno službo, za plemenilne postaje, za prevoz čebel na pašo itd. Vsi ti odseki so dokazali, da pravilno pojmujejo svoje naloge. Tečaji za začetnike, za čebelje bolezniki, teoretični in praktični tečaji za vzrejo matic, ki jih je zadruga organizirala skupaj z Ministrstvom za kmetijstvo in gozdarstvo, iskanje izdatnejših pasišč, masovni prevozi čebel na oddaljena pasišča so plod prizadevanja teh odsekov. Z izdajanjem strokovnih knjig in s pozitivitvijo našega glasila »Slovenskega čebelarja« je skušala zadruga dvigniti izobrazbo svojega članstva.

Po sklepu skupščine, ki se je vršila 20. junija 1948 v Ljubljani, se bo naša zadruga znova preosnovala. Vključili jo bomo v Republiško poslovno zvezo in se s tem tudi čebelarji pridružili enotnemu združniškemu pokretu, ki ga zahteva sedanja stvarnost. V bistvu se seveda naše dosedanje delo ne bo izpremenilo. Gradili bomo na pridobitvah bivšega Čebelarskega društva in bivše Čebelarske zadruge ter stremeli k čedalje večjemu napredku. Vsi ti napori pa ne bodo v celoti dosegli tistega cilja, ki smo si ga z reorganizacijo zadruge postavili, če ne bomo odpravili napak, ki so se že in se bodo verjetno tudi v bodočnosti pojavljale med nami. Naša nova organizacija nima namena vzgajati samo dobrih in naprednih čebelarjev, ampak tudi prave, zavedne združničke. Prekvasiti moramo slehernega čebelarja v novem duhu in ga napraviti za nosilca združne ideje kot enega izmed glavnih stebrov našega gospodarstva. Ta prevzgoja članstva je glavna naloga našega sedanjega in kasnejšega vodstva.

Z ustanovitvijo zadruge je prešlo vse premično in nepremično premoženje bivšega Čebelarskega društva in Železničarske čebelarske zadruge v njeno last. Po izvršeni reorganizaciji ga bo prevzela Republiška poslovna zveza. To imovino bo imela zveza v evidenci in bo zanjo tudi odgovarjala proti oblastem. Zveza seveda ne potrebuje inventarja in čebelnjakov zase, ampak jih bo dala v varstvo in upravo poslovnim odborom pristojnih edinic, da se z njimi okoristijo člani. Poslovni odbori bodo morali skrbeti ne samo za ohranitev inventarja, temveč tudi za njegovo pomnožitev glede na potrebe članstva. Čebelarske družine, ki še nimajo združnih točil, stiskalnic za vosek in drugega potrebnega inventarja, bodo morale samoiniciativno zbrati sredstva za njih nakup. Poslovna zveza jih bo pri tem podpirala, kolikor bo to pač v njeni moči.

Neizkoriščena gotovina, ki jo izkazujejo družine in podružnice v letnih poročilih, je za zadrugo mrtev kapital. Ta samo obremenjuje njeno bilanco. Od denarja, ki ni v prometu, nima članstvo nobenih koristi. Ker je ena izmed prejšnjih skupščin odločila, da prejmejo čebelarske podružnice in družine od nakupa potrebnih 5 % povrnjenih v obliki ristorna, bi bilo pravilno in pravično, da se iz takega ristorna ustanovi fond za nabavo inventarja revnim, toda agilnim družinam. To bi bila najboljša agitacija za novo čebelarsko organizacijo.

Za pravilno poslovanje zadruge je zelo pomembna dobra administracija pri nižjih edinicah. Praksa je pokazala na tem področju pomanjkljivosti, ki jih bo treba sčasoma odpraviti. Organi poslovnih odborov čebelarskih družin marsikje ne vodijo sejnih zapisnikov, iz katerih naj bi bilo razvidno njih delovanje. Tudi blagajniške knjige niso v redu, knjig o popisu inventarja pa nekatere družine sploh nimajo, kar povzroča pri izdelavi letne bilance težkoče in nepravilnosti. Letni obračuni in vpisi v blagajniških knjigah niso overovljeni po preglednikih, kot je to s poslovníkom predpisano. Vse to bi moralo biti izvršeno po enotnih smernicah. Prav tako je potrebna nabava enotnih tiskovin in zapisnikov. Kratek tečaj za to primitivno administracijo ne bi bil odveč. Nadzorstvo nad vsem poslovanjem nižjih edinic naj bi imeli posebni potovalni učitelji ali pa čebelarski referenti, ki bodo nameščeni pri okrajnih poslovnih zvezah. Za pozitivitev delovanja na terenu in za medsebojno povezavo članstva do sedaj ni bilo dovolj storjenega. Manjkala so predavanja in enodnevni praktični tečaji pri čebelnjakih na vasi. To vrzel bodo morali zamašiti potovalni učitelji, čebelarski nadzorniki, čebelarski referenti, ali kakor jih bomo pač imenovali. Ti bodo obenem poučevali in pregledovali delovanje družin in podružnic. Prirejanje čebelarskih razstav, bodisi samostojnih, bodisi v sklopu z drugimi odseki v kmetijskih zadrugah bo odlično propagandno sredstvo. Tekmovanje med posameznimi čebelarskimi odseki pri kmetijskih zadrugah bo postavilo naša prizadevanja za napredek čebelarstva, te važne panoge kmetijskega gospodarstva, v najlepšo luč. Skof Franc.

DOPISI

Cebelarska družina Mala Nedelja je imela svoj letni članski sestanek, povezan z volitvami novega odbora, dne 11. januarja 1948.

Tov. predsednik Kapun Vinko je bil upravičeno odsoten. Zato je otvoril sestanek tov. tajnik Prelog, pozdravil navzoče in ugotovil, da je kljub razposlanim osebnim vabilom prisotnih samo 12 članov, od nečlanov pa sploh nihče. Kraja Žihlave in Bolehničice tudi nista bila zastopana. Nadalje je poročal, da je štela čebelarska družina v letu 1947 16 članov. Na žalost se število članstva v letu 1947 ni dvignilo, vendar se tudi ni znižalo. Članstvo je pokazalo premalo zanimanja za organizacijsko delo. O tem priča dejstvo, da so bile seje in sestanki navadno slabo obiskani. Te nedostatke bo treba vsekakor odpraviti.

V letu 1947. so člani zazimili 164 čebeljih družin, in sicer v AŽ-panjih 34 družin, v dunajskih panjih 60, v koših 8 in v raznih drugih panjih 62 družin. V območju čebelarske družine Mala Nedelja je še neorganiziranih 34 čebelarjev, všteti pa niso pri tem čebelarji iz krajev Žihlave in Bolehničice, ker od tam ne moremo dobiti nobenih podatkov o stanju čebelarstva.

Odbor, ki je deloval v letu 1947, je imel šest sej in dva članska sestanka. Na sejah in sestankih smo razpravljali o raznih perečih čebelarskih vprašanjih. Mnogo smo razpravljali o zbolšanju čebelje paše. Posadili smo spomladi 180 vrbovih potaknjencev in posejali 25 kg semena bele detelje. Zaradi neprestane suše pa je seme slabo vzkalilo. Družina se je pri Državni semenarni v Ljubljani zadolžila, da bo seme po dveh letih vrnila v isti količini, kot ga je dobila. To pa najbrž zaradi prej omenjenega vzroka ne bo mogoče.

Med nečlanjenimi je največ malih čebelarjev, ki odklanjajo svoj vstop v zadrugo zaradi previsokega deleža in previsoke naročnine na »Slov. čebelarja«. Nadalje se nekateri branijo vstopiti v našo organizacijo zaradi obdavčenja čebel. Tem kar ne moremo dopovedati, da je vsak dohodek, torej tudi dohodek iz čebelarstva podvržen davčnim taksam.

Čebelarska družina še vedno nima svoje knjižnice, ker nima knjig in tudi ne sredstev, da bi si knjige nabavila. Popraševanje po knjigah pa je zelo veliko.

Med letom smo imeli pri raznih čebelnjakih nekaj predavanj. Najbolj zanimivo je predaval tov. Prelog o čebelarjenju v AŽ-panjih, škoda je le, da se je njegovega predavanja udeležilo samo šest čebelarjev.

Tov. Prelog se je udeležil enodnevnega tečaja za vzrejo matic v Ljubljani. O tem tečaju je pisмено poročal čebelarski podružnici. Tudi druga mesečna poročila je družina redno pošiljala svoji podružnici. Zvezo med podružnico in družino je vzdrževal delegat tov. Kapun Rudolf. Vsestransko je branil pravice naše družine in delal vedno le v prid organizacije in naših interesov. Tov. Prelog se je nadalje udeležil kot namestnik delegata čebelarske skupščine v Ljubljani. O poteku skupščine je podal odboru izčrpno poročilo. Prisotni so njegovemu poročilu z zanimanjem sledili in ga vzeli z odobravanjem na znanje.

Čebelarska družina Mala Nedelja je zbirala pri svojih članih in drugih čebelarjih vosek in voščine za našo industrijo, vendar ta akcija ni posebno dobro uspela.

Blagajna čebelarske družine izkazuje letos 80 din dohodkov. Zabeleženih izdatkov ni nobenih. Izdatke za poštino in papir je prostovoljno nosil tajnik sam. Toda, ker postajajo ti izdatki vedno večji, se bo treba ogledati za kakimi drugimi viri.

V letu 1947. ni družina nabavila nobenega novega čebelarskega orodja. Od prej ima Virjentovo stiskalnico za voščine, dve vreči in eno zajemalko. Ves ta inventar skrbno hrani tov. Prelog in je vedno na razpolago včlanjenim čebelarjem.

Letošnja čebelarska letina je bila srednje dobra. Čebele so nabrale zadostno zimsko zalogo in je bilo še presežka približno 2 kg na panj.

Tudi v preteklem letu so nekateri čebelarji vozili čebele na gozdno pašo pod Pohorje. Kakšne uspehe so dosegli, nam ni znano. V splošnem je gozd v letu 1947. slabo medil. Prevaževalci čebel s Kranjske so tudi v tem letu pripeljali semkaj mnogo čebeljih družin na ajdovo pašo. Ker je prevaževalcev vedno več, je predsednik izjavil, da bomo v bodoče obremenjevali s tujimi čebelami predvsem one

pašne predele, v katerih se čebelarji nočejo vključiti v čebelarsko organizacijo. Posebej je treba omeniti, da je pokazal opazovalni panj tov. Bohanca Franca neverjetne uspehe na ajdovi paši, tako da nekateri dvomijo, če je bilo z njegovo tehniko vse v redu.

Po poročilih se je na zborovanju razvila živahna debata, nakar so bila soglasno odobrena. Preglednika nadzornega odbora sta pregledala blagajno in ugotovila, da je v najlepšem redu. Zato sta predlagala odboru razrešnico. Pri nadaljnjih volitvah so bili v odbor izvoljeni Horvat Ivan, Prelog Avgust, Fric Maksimiljan, Kranjc Janez, Kapun Vinko in Korošec Janez, za namestnika Tivadar Ludvik in Spindler Drago, za preglednika pa Prelog Janko in Spindler Franc. Za zastopnika družine pri podružnici je bil znova izvoljen tov. Kapun Rudolf, za njegovega namestnika pa Znidarič Ludvik. Končno si je družina postavila še program za leto 1948. Najvažnejše točke tega programa so naslednje:

1. Čebelarska družina se bo pobrigala, da dobi svojo opazovalno postajo.
2. Družina bo priredila dvoje predavanj, in sicer eno o vzreji matic, drugo pa o gojitvi medonosnih rastlin.
3. Družina bo napela vse sile, da dvigne število članstva.
4. Borila se bo proti nalezljivim čebeljim boleznim.
5. Zbirala bo čebelarske strokovne knjige in skušala čimprej priti do svoje knjižnice.

Predsedujoči tajnik je po izčrpanem dnevnem redu zaključil zborovanje z željo, da bi bilo leto 1948. bolj uspešno kot preteklo. Zborovalci so se razšli z zavestjo, da je napredek mogoč samo v taki organizirani skupnosti, kot jo predstavlja naša čebelarska družina.

Letošnja čebelja paša na Goriškem. Mesca februarja, ko so cvetele trobentice, zafran, leska, resje in druge cvetlice, je bilo jako lepo, toplo vreme. Čebele so živahno izletavale in donašale obilo cvetnega prahu, pa tudi nekoliko medečine. Kazalo je, da se bodo družine naglo razvijale in množile. Čebelarji smo bili prepričani, da se nam obeta izredno dobra paša.

Od začetka marca do srede aprila je bilo vreme precej ugodno. V tem času so čebele prav pridno obletavale vrbo. Nato se je razcvetela češnja in nudila dva dni še dokaj dobro hero. Nenadoma pa je začelo deževati, zapihal je mrzel veter. Češnjevo cvetje je bilo zaradi tega uničeno. Ponayljajoča se slana je skoraj popolnoma zatrla češnjev plod. Posmodila je tudi akacijeve poganjke, posebno v nižinah, tako da v nekaterih krajih ni bilo kasneje na akaciji nikakega cvetja. V višje ležečih krajih je začela cvesti akacija konec aprila.

Toplo in prijetno je bilo v maju. Od 1. do 5. maja se je redno dvigala teža panjev. Tudi 18kg so nekateri dosegli. 6. maja zjutraj je bila po vsej dolnji vipavski dolini gosta megla. Kmalu je zginila, nakar se je razjasnilo. Sonce je prijetno ogrevalo naravo s svojimi žarki; vetra ni bilo. Ta dan ni tehničar, na kateri je bil panj, pokazala še nikakega donosa. 7. maja zjutraj se je zopet pojavila megla; bilo je kakor prejšnji dan. Tehnica je pokazala zvečer 10 dkg primanjkljaja. Naslednjih 10 dni ni bilo megle; toplo je bilo in prijetno. Akacija je bila v krasnem cvetju. Prve dni po megleni dobi se teža panju na tehnici ni dvigala, v zadnjih dneh pa je lezla počasi navzgor. Polagoma je panj pridobival po 5–10 dkg, največ 15 dkg. Iz tega sledi, da čebele na akaciji niso letos mnogo dobile. Kar so dobile, je bilo dovolj komaj za njih prehrano. Za nas čebelarje ni popolnoma nič ostalo. Polom je zakrivila neprestana megla.

V juniju so se razcveteli travniki. Tudi na travniškem cvetju niso čebele kaj prida nabrale. Saj je bilo skoraj ves čas cvetenja slabo vreme. Vsak dan je deževalo in često je pihala mrzla burja. Ponavljale so se take plohe dežja, da jih nihče ne pomni. Vse doline so bile pod vodo in reka Vipava se je večkrat razlila čez bližnja polja. Najnižja toplota je bila v juniju 2° C. V ostalih nočeh se je le za malenkost dvignila.

Prve dni junija je začel cvesti pravi kostanj. Čebelarji, ki bivamo v bližini kostanjevih gozdov, smo obdržali čebele doma, drugi pa so jih odpeljali v Brda. Zaradi slabega vremena pa je tudi ta paša odpovedala. Po povratku s paše so bila medišča popolnoma suha. V skrbah smo bili, kaj bo prinesla prihodnost. Upali smo, da nas bo teh skrbi rešila hoja ali ajda, a so šli tudi ti upi po vodi. Zadovoljni bomo

letos tisti čebelarji, katerim so čebele nabrale vsaj potrebno hrano za prezimovanje. Pa je takih menda zelo malo.

To je kratko letno poročilo z naših dveh obveščevalnih postaj, ki sta jih 9. julija vzpostavila tovariša Pavletič in Arčon Albert na Hrušici in pri Nemcih. Do zadnjega smo poželjivo pričakovali dobrih poročil od naših obveščevalcev. Sedaj je ta poželjivost utešena. »Srce je prazno, srečno ni,« bi lahko zapeli s Prešernom. Prazni pa so tudi naši panji.

Čebelarska zadruga v Ljubljani nam je poslala vse potrebščine in priprave za plemenilno postajo. Prostor za postajo smo izbrali na Mali Lazni nad Trnovskim gozdom. Zaradi slabega vremena in kasne ustanovitve postaje pa smo morali vzrejo matic preložiti na prihodnje leto.

Fr. Golia.

ZAPISNIK

II. redne skupščine Čebelarske zadruge za Slovenijo

(Nadaljevanje.)

K točki 5. O stanju blagajne na dan 31. decembra 1947 in o sestavi bilance za poslovno leto 1947 je poročal tov. Arko. K bilančni tabeli je dal tale pojasnila:

Blagajna izkazuje din 3246.— premoženja. Zaradi neugotovljenih pomot pri blagajniškem poslovanju med letom je bilo treba odpisati znesek din 851.50.

Podružnici Narodne banke v Ljubljani dolgujemo na rednem in sezonskem kreditu din 1.366.189,26.

Ob inventuri dne 31. XII. 1947 je bila zalog a blaga ocenjena po nabavnih cenah. Vrednost blaga je znašala:

a) v trgovini	din 1.250.209,30
b) v glavnem skladišču	din 1.111.544,65
c) v mizarski delavnici v Ljubljani	din 70.185,45

Skupaj din 2.411.739,40

Iz seznama dolžnikov je razvidno, da nam dolgujejo:

a) dolžniki na blagu	din 1.096.078,30
b) dolžniki na naročnini	din 131.642,50

Skupaj din 1.227.720,80

Razmeroma visoke zneske nam dolgujejo:

Gupos, Ljubljana	din 178.509,50
Čebelarska podr. Ljutomer oz. Narodna banka	din 100.000,—
Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo (podpora za plemenilne postaje)	din 120.000,—
Čebelarska podružnica Novo mesto za blago	din 49.328,50
Tavčar Ivan, Dutovlje	din 58.920,—
Grom Ignac, Vrhnika	din 242.568,55
Tekstilindus, Kranj	din 49.280,—
Uprava drž. žel. v Ljubljani (odškodnina)	din 35.190,—
Čebelarska družina Ševnica za blago	din 25.720,—
Mariborska bombažna tkalnica	din 49.745,—

Skupaj din 907.261,55

Med dolžniki na naročnini je Čebelarska podružnica Krško na prvem mestu. Dolguje nam din 18.580,—.

S prvim januarjem 1948 smo uvedli evidenco članstva po družinah. Podružnicam ne dovoljujemo odtegljajev pri naročnini, deležih in pristopninah, ker nam to povzroča težkoče v knjigovodstvu.

Po seznamu upnikov dolguje zadruga din 282.514,58

Po večini so te obveznosti nastale proti koncu leta.

Večji zneski so:

IZOS, Ljubljana, za kotizacijo	din 45.000,—
Rezerva za plemenilne postaje	din 25.600,—
Čebelarke podružnice in družine (popust pri naročnini)	din 90.000,—
Skupaj	din 160.000,—

Deleži so ob koncu leta 1947. znašali din 640.450,—.

Konec leta je bilo stanje skladov naslednje:

1. rezervni fond	din 1.348.120,01
2. zavarovalni sklad	din 14.520,—
3. tiskovni sklad	din 55.600,—
4. sklad za plemenilne postaje	din 107.100,—
5. sklad za adaptacijo	din 107.100,—
6. sklad za znanstveni institut	din 161.100,—
7. sklad za obveščevalne postaje	din 55.600,—
8. sklad za štipendije	din 55.600,—
9. sklad za dohodnino	din 20.000,—

Skupaj din 1.918.740,01

Glede na predlog, ki je bil sprejet na lanskem občnem zboru, smo prebitek, izkazan v bilanci za leto 1946. v znesku din 686.779,12, razdelili na posamezne sklade. Nerazdeljen je ostal prebitek iz leta 1945. v znesku din 154.405,39. Rezervo za dohodnino din 300.000,—, ki pri prebitku ni bila všteta, je bilo treba prav tako porazdeliti na sklade, kar smo izvršili v letu 1947., in sicer takole:

Pripisali smo:

Rezervnemu skladu	din 192.195,39
Tiskovnemu skladu	din 19.261,—
Skladu za plemenilne postaje	din 38.422,—
Skladu za adaptacije	din 38.422,—
Skladu za znanstveni institut	din 57.585,—
Skladu za obveščevalne postaje	din 19.261,—
Skladu za štipendije	din 19.261,—
Skladu za dohodnino	din 20.000,—

Skupaj din 404.405,39

Ta pripis sta naknadno odobrila upravni odbor, kakor tudi občni zbor. Sprejet je bil tudi predlog, da se v bilanci z dne 31. decembra 1947 izkazani prebitek porazdeli:

Na rezervni fond 50 %	din 244.212,41
Na sklad vodstva 20 %	din 97.685,—
Na sklad za adaptacijo 10 %	din 48.844,—
Na sklad za znanstveni institut 20 %	din 97.684,—

Skupaj din 488.425,41

Po spisku znaša kredit saldo v računu raznih (prenosi) din 16.868,56.

Vrednost investicij je bila po odpisu 31. dec. 1947 naslednja:

Nepremičnine	din 485.220,—
Premičnine — inventar	din 385.475,—
Tovorni avto	din 104.900,—
Osební avto	din 30.000,—

Skupaj din 1.005.595,—

Kavcije izkazujejo po spisku debet saldo din 32.659,—.

Poslovalnica v Mariboru je odvedla na račun prejetega blaga znesek din 458.700,—.

Ker smo ji dobavili blago po prodajnih cenah, ji je bil za kritje stroškov priznan popust din 23.000,—, to je okrog 5 % izkupička. Debet te poslovalnice znaša din 63.808,50.

Račun »Stroški in dohodki« izkazuje:

v dobro	din 2.855.400,85
v breme	din 2.366.975,44
torej saldo	din 488.425,41

ki predstavlja čisti dobiček v letu 1947. Ta dobiček je bil dosežen:

1. iz vplačil pristopnin	din 9.080,—
2. iz presežka med stroški in dohodki »Slov. čebelarja«	din 29.015,08
3. iz presežka med stroški in dohodki ajdovih pasič	din 6.909,—
4. iz dohodka trgovine z živimi čebelami in maticami	din 5.191,—
5. iz raznih dohodkov	din 51.916,19
6. iz dohodka satnišnice	din 68.463,12
7. iz dohodka mizarske delavnice	din 75.003,57
8. iz dohodka pri prodaji blaga	din 264.847,45

Skupaj din 488.425,41

5. postavka v zgornjem pregledu izkazuje razmeroma visok znesek. To pa zaradi tega, ker smo na ta konto vknjižili znesek din 25.452,89 (v debet saldo Prevoda), ki smo ga izravnali, ko smo ugotovili, da Prevodu ničesar ne dolgujemo.

Promet naše poslovalnice v Ljubljani je bil v letu 1947. naslednji:

v mescu januarju	din 420.858,50
v mescu februarju	din 410.457,50
v mescu marcu	din 408.850,09
v mescu aprilu	din 497.045,61
v mescu maju	din 524.448,90
v mescu juniju	din 886.258,20
v mescu juliju	din 1.103.029,71
v mescu avgustu	din 1.035.151,11
v mescu septembru	din 1.189.499,51
v mescu oktobru	din 2.047.150,71
v mescu novembru	din 1.096.999,50
v mescu decembru	din 1.267.266,42

Skupaj din 10.886.975,76

Od tega zneska je treba odšteti vplačani

davek na promet proizvodov za satnice din 147.170,76

Potemtakem ostane din 10.739.805,—

Pri izkazanem prometu čisti dohodek na blagu v iznosu din 264.847,45 ni previsok. Saj znaša le 2,37 %.

K računu »Stroški in dohodki« še nekaj pojasnil! Glede na sklep občnega zbora v letu 1947 smo priznali tov. predsedniku za uspešno vodstvo zadruga

za tajniško delo smo izplačali din 15.000,—

Za pomožne upravniške posle smo izplačali din 17.400,—

Ureditev in nadzorstvo knjigovodstvenega poslovanja v Ljubljani in

na Vrhniki je stalo din 13.600,—

Za izdelavo grafikonov in slikanje panjev smo izdali din 8.900,—

Za uspešno in čezurno delo nameščencev smo predvideli znesek din 41.000,—

Ta je bil že deloma izplačan v letu 1947.

Ostali manjši honorarji so znašali din 8.404,50

Skupaj din 114.104,50

(Dalje prihodnjič.)

DELOVANJE UPRAVNEGA ODBORA ČEBELARSKE ZADRUGE

1. seja upravnega odbora dne 7. VII. 1948. Na tej seji se je konstituiral novi upravni in nadzorni odbor. Predsedstvo upravnega odbora je prevzel tov. Cvetko Franc, podpredsedstvo Majcen Ivo, tajništvo Mihelič Stane, blagajno Ježek Maks, ostala odborniška mesta pa so zasedli Košmrl Vinko, Rojcek Vlado in Čedilnik Viktor. Za predsednika nadzornega odbora je bil določen Šmajdek Ivan, za podpredsednika Arko Adolf in odbornika Raič Slavko.

Tov. Cvetko je poročal, da bomo morali sladkor v prahu za plemenilne postaje plačati po prostih cenah po 100 din za kg, ker nam ni bil odobren za to določeni kontingent sladkorja.

Prejeli smo pooblastilo od Ministrstva za kmetijstvo, da smemo v nujnih primerih sami izdati sladkor za krmljenje čebel, če je potreba upravičena. Trgovskemu atašeju v Egiptu bomo sporočili ceno za matice. V Francijo bomo poslali 5 matic.

Na znanje smo vzeli obvestilo DOZ-a, da nam je nakazana požarna odškodnina za satnišnico. Otvoritev kolektivnega čebelnjaka družine pri Sv. Trojici v Slov. goricah se bosta udeležila tov. Cvetko in Rojcek. Ob tej priliki bo tov. Rojcek tamkaj predvajal film o življenju čebel.

Republiško zvezo smo zaprosili za pisarniško moč, ki bo vodila blagovno kartoteko. Tov. Mihelič smo zadolžili, da uredi in razdeli ajdova pasišča. Napravili bomo seznam vsega materiala, ki ga bomo potrebovali v letu 1949.

V zadrugo smo sprejeli nove člane od št. 6808 do 6865.

Plemenilne postaje v Logarski dolini bomo premestili iz obmejnega pasa v Urbanov kot. Premestitev se bo izvršila pod nadzorstvom tov. Turka. Plemenilne postaje v Jelenovem žlebu bo uredil tov. Rožman. Odobrili smo ustanovitev plemenilne postaje v Logatcu.

Tov. Rojcek je sporočil, da »Slovenski Čebelar« v mesecu juliju ne bo mogel redno iziti, ker se bo tiskarna preselila v nove prostore. Za julij in avgust bosta izšli obe številki skupaj.

Uredniški honorar smo zvišali od 1500 din na 2000 din mesečno. Če bo list dobro urejevan, bo prejel urednik konec leta še posebno nagrado. V dnevnikih »Slovenski poročevalec« in »Ljudska pravica« bomo objavili razglas, da potrebujemo za začasno zaposlitev nekaj tesarjev. Kabinetu za pčelarstvo v Zagrebu bomo proti primerni odškodnini posodili klišeje za prevod Verbičeve knjige »Vzrejanje najboljše čebele«.

Tov. Strgarja in tov. Okornovo bomo pozvali, da nam takoj vrnete izposojena valilna aparata, ki ju bomo potrebovali pri vzreji matic.

2. seja upravnega odbora dne 16. VII. 1948. K zapisniku zadnje seje (ureditev in razdelitev ajdovih pasišč) smo še dodali: V primeru, da bi nastali spori pri urejevanju ajdovih pasišč, ima tov. Mihelič pravico, poklicati na stroške zadruga v Ljubljano kakega funkcionarja dotične podružnice ali družine, pri kateri je spor nastal, da osebno skupno uredita zadevo.

Razen urednika bodo prejeli nagrade konec leta po oceni njih dela tudi načelniki odsekov. Tvrdki Rietsche in Herzog bomo pisali, naj nam pošlje prospekte o strojih za izdelavo satnic. Čebelarsko podružnico Maribor bomo pozvali, da nam predloži v pregled vse poslovne knjige.

Tov. upravnik bo zaradi posojila posod za med kmetijskim zadrugam napravil potrebne korake. Predmete, ki smo jih poslali na razstavo v Trst, bomo pustili tamkaj še za drugo razstavo. Blago za to razstavo bomo vknjižili kot inventar.

Tvrdki Brüder Unterweger, Thal Assling bomo ponudili med kot kompenzacijo za stroj za satnice. Ker so stroški v satnišnici večji kakor dohodki, bomo morali za izdelovanje satnic računati 20 din za kg. Vsem dolžnikom bomo za prvi opomin računali 10 din, za poštnino pa 5 din. Na predračunih mora biti zabeležen rok, do kdaj mora naročnik poslati denar za blago. Ako denarja v določenem roku ne bomo prejeli, bomo blago oddali drugemu naročniku.

Snažilki Stopar Mariji smo za izrabo letnega dopusta podelili podporo 1500 din, trgovski vajenki Komočar Mariji pa bomo plačali 14 dnevno zdravljenje v kraju, ki ji ga bo predpisal zdravnik.

V zadrugo smo sprejeli nove člane od št. 6866 pa do 6876. V »Slovenskem čebelarju« bomo objavili, da je kontingent satnic za začetnike izrpan.

ZADRUŽNI VESTNIK

Satnice za začetnike

Čebelarke podružnice in družine naj nam ne pošiljajo več prošenj začetnikov za nabavo satnic brez zamenjave za vosek, ker je kontingent voska za ta namen izčrpan.

Zbiranje voska

Čebelarke podružnice in družine kakor tudi člani, ki so obljubili, da bodo oddali vosek za industrijske namene, in še tega niso storili, pozivamo, da to čimprej store. Obljuba dela dolg!

Kuhanje voščin

Čebelarji, ki so poslali čebelarni v Ljubljani voščine ali vosek za predelavo v satnice, morajo dvigniti vosek ali satnice najkasneje do 31. avgusta tega leta, sicer jim bo blago padlo.

Roji s plemenilnih postaj

Po eno družino naj pošljejo zadrugi v Ljubljano le tiste plemenilne postaje, ki imajo po dva roja iz trotarja, torej vsega skupaj tri družine. Ostali dve družini je treba prezimiti na primernem kraju v dopustni bližini plemenišča. Če bi zazimili eno samo družino in bi ta čez zimo prišla ob matice, bi spomladi morala zadruga poslano družino vrniti, kar pa bi povzročilo zgolj sitnosti in nepotrebne stroške. Poleg trotarja obdrži potemtakem vsaka plemenilna postaja po eno družino kot rezervno za primer kake take ali podobne nezgode.

Nakup matice

Nekateri čebelarji so nam poslali matice, ki so jih dobili na ta način, da so razdrli kranjiče, ali pa združili šibke družine v AZ-panjih. Matice smo jim vrnili, ker kupujemo samo take, ki so bile sprašene na naših plemenilnih postajah. Vsak prodajalec se mora izkazati s potrdilom, da v nakup ponudene matice v resnici ustrezajo tej zahtevi.

Plačilo predračunov v določenem roku

Čebelarje, ki naročajo čebelarske potrebe v naši trgovini pismeno, opozarjamo, da morajo poslane jim predračune plačati v določenem roku. Na-

ročeno blago, ki ne bo plačano v roku, navedenem na predračunu, bomo prodali drugemu naročniku. Ta ukrep je potreben zaradi tega, ker smo mnogim naročnikom poslali predračune že pred 8 meseci, a še do danes nismo prejeli od njih denarja za naročeno blago. Rezervirano blago zaostaja, tisti pa, ki bi ga radi takoj plačali, ga ne morejo dobiti, ker čakamo na poravnavo predračunov.

Kupujemo semena!

Kupujemo semena tehle izredno medovitih rastlin: seme medene detelje z belimi cveti po 150 din za kg; seme medene detelje, nizke z rumenimi cveti, po 140 din za kg; seme medene detelje, visoke z rumenimi cveti, po 130 din za kg; seme boreča po 150 din za kg.

Svoji k svojim

Naša zadruga bo prvenstveno preiskrbeli čebelarske potrebščine tistim članom, ki ji bodo prodali pridobljeni med in vosek. Člani naj se zavedajo, da zadruga ni bila ustanovljena samo zato, da bi jo izkoriščali, temveč tudi zato, da bi jo podpirali.

Krmilni sladkor

Člani obveščamo, da je akcija za dodelitev krmilnega sladkorja v teku. Upamo, da bo sladkor pravočasno došel in da bodo člani lahko že pred zazimljenjem dopitali čebele.

Obenem opozarjamo čebelarske podružnice in družine kakor tudi posamezne člane, da naj se ne obračajo pismeno na zadrugo za dodelitev sladkorja, ker bomo itak obvestili člane o načinu razdeljevanja sladkorja, ko ga bomo dobili.

Fotografije

umrlih tovarišev, po katerih so bili napravljene klišee k osmrtnicam, naj sorodniki dvignejo v tajništvo čebelarske zadruge. Tamkaj lahko dobe sotrudniki tudi fotografije ali risbe, ki so jih priložili k svojim člankom, seveda šele po njih objavi. Kdor želi, da mu slike postavimo v pismu, naj nam pošlje potrebno znamko.

Preprečujmo požare!

Delovno ljudstvo vraga sleherni dan ogromne napore za zgraditev nove socialistične domovine. Gradimo tovarne, zadružne domove in druga industrijska in gospodarska poslopja. Samo iskrica ali mali plamenček zaradi malomarnosti in neprevidnosti — pa ogenj uniči v kratkem času to, v kar delovno ljudstvo vraga svoje napore. Zato preprečujmo požare, kajti tudi s tem čuvamo ljudsko imovino.

Ne prižigajmo vžigalic v prostorih, kjer je nevarnost, da nastane požar. Zaradi tega bodimo pozorni, kadar imamo opravka v skednju, hlevu, na podstrešju, skladišču, v kletih, v delavnicah, obratnih prostorih, ki so po značaju proizvodnje nevarni, da se vžgo.

Posebno veselje otrok je igra z vžigalicami. Nadzirajmo otroke in jih stalno poučujmo, kakšno nevarnost predstavlja samo ena vžigalica. To opozorilo naj ne velja samo otrokom, temveč tudi kadilcem, ki se sprehajajo po gozdu! Pazimo in ne odmetavajmo po gozdu gorečih vžigalic in flečih cigaret!

Ne prerivajmo se v gneči s prižgano cigareto in ne prižigajmo je takrat! Vsi moramo vedeti, da v dvoranah, gledališčih, kinodvoranah in raznih delavnicah ne smemo kaditi. Ne samo zaradi nevarnosti požara, temveč tudi iz higienskih ozirov.

V gozdu, v bližini stanovanjskih in gospodarskih poslopij ter v bližini žitnih polj, kozolcev, slamnih kop itd. ne smemo kuriti.

Čebelarji! Vaši čebelnjaki so po večini lesene stavbe. Tudi panji so leseni in poleg tega pozimi še zapaženi s senom in slamo. Zato je nevarnost požara tu tem večja. Kadar imate opravka z ognjem, kot n. pr. pri žveplanju rezervnih satov ali pri uganjanju in pomirjevanju čebel med pregledovanjem z dimom, bodite čim bolj previdni! Ako kadilnika ali fleče gobe ne potrebujete več, ju imejte toliko časa pod nadzorstvom, dokler ne ugasneta. Nikdar ju ne odlagajte na kako tako mesto, da bi prišla v stik z gorljivimi predmeti.

Gospodinje! Pazite, da vam pri štedilniku ali peči ne padejo na tla ogorki žerjavice! Imejte urejene predpečnjake! Ne odlagajte gorečega pepela v lesene zaboje, temveč ga polijte z vodo in položite zaboj s pepelom proč od predmetov, ki se lahko vnamejo. Če se vam vname mast v ponvi, jo pokrijte s pokrovko ali pa vrzite vanjo pest moke, nikdar pa ne vode! Ne dotikajte se z mokrimi rokami električnih stikal!

Likalniki, električni kuhalniki, peči, dimniki in odprta ognjišča so zelo nevarni, če nimamo nad njimi stalnega nadzora. Ti so nam že nešteto krat samo zaradi neprevidnosti ali malomarnosti povzročili nenadomestljivo škodo.

Uredimo si pravilno električno napeljavo! Tudi kratek stik je enako nevaren kakor igra z vžigalicami. Zelo veliko nevarnost predstavlja nepravilna električna napeljava v mlinu, bencinskem skladišču in gospodarskih poslopijih!

Na ovirajmo dela dimnikarju! Poslušajmo njegove nasvete za odstranitev nevarnosti pred požarom!

Pregledujmo redno podstrešje in shrambe, da se nam ne nabira nepotrebna navlaka, ki povzroča in pospešuje požar. Pripravimo si najnujnejšo količino vode za začetno gašenje! Napolnimo kadi z vodo, uredimo si vodne rezervarje, da ne ostanemo v primeru požara suhih rok.

Če nastane požar, rešujmo v prvi vrsti ljudi, nato živali. Pazimo na otroke, ki se zaradi strahu poskrijejo pod posteljo, za omaro ali v omaro. Odvežimo živino, da se sama hitro reši!

Izpolnjujmo svoje dolžnosti za preprečenje požarov, da bomo s tem podprli napore pri delu za boljše življenje!

C E N I K

A. Panji in čebelarske potrebščine.

Až-panji na 10 satov, enotni tip, kom	Din	1.200.—
Stojalo za sate (kozica) kom	Din	140.—
Sipalnik, lesen, kom	Din	77.—
Eksportni panj na 7 satov, kom.	Din	700.—
Panjiček na 4 sate, kom	Din	172.—
Satniki (nezbiti), kom	Din	3,50
Prečne zapore, kom	Din	4,50
Šarnirji, 1 par	Din	2,85—4,20
Vijaki, lesni, 1/c	Din	8,50—32.—
Kvačice, kg	Din	35.—
Tečaj za vrata, francoski št. 6	Din	4.—
Škrnjaki, 1/c	Din	37,50—68,50
Podložki za škrnjake, 1/c	Din	40.—
Obročki z babico	Din	1,60
Kotniki, navadni, 1/c	Din	92,50
Kotniki, Mihelič, kom	Din	3,50
Brizgalka za roje	Din	353.—
Čebelarsko pokrivalo	Din	31,50
Zapah za žrelo, dvokrilen	Din	4,15
Zapah za žrelo, enokrilen	Din	4,05
Deščice za podlaganje satnic pri zažičevanju	Din	17.—
Kolesce za utiranje žice v satnice	Din	23,50
Žica za zažičevanje satnic, pocinjena	Din	10,50
Kadilniki	Din	260.—
Strgulja za snaženje panja	Din	40.—
Nož za izpodrezavanje satja	Din	38,50
Stojalo s podstavkom za odkrivanje satja	Din	255.—
Gonilo za točilo	Din	707.—
Točilo Mihelič	Din	3510.—
Točilo Jugostroj	Din	4500.—
Koš za točilo na 4 sate	Din	776.—
Koš za točilo na 3 sate	Din	726.—
Sito za čiščenje medu, dvojno	Din	125.—
Priprava za zbijanje satnikov	Din	108.—

B. Potrebščine za vzrejo matic

Plemenilniki	Din	64,50
Vzrejni satniki	Din	15,50—16,50
Matičnice, valilne	Din	5.—
Matičnice Wohlgemuth	Din	9.—
Čepki za matičnice	Din	2.—
Sito za izločitev trotoev z lijakom	Din	592,50

C. Knjige

Prof. Josip Verbič: Vzrejamno najboljše čebele, vez.	Din	56.—
Prof. Josip Verbič: Vzrejamno najboljše čebele, broš.	Din	46.—
Čebelarski zbornik l. 1944, broširan	Din	25.—
Dr. France Bezljaj: Drobci iz pradavnine	Din	17.—
Znideršič Anton: Naša košnica (v hrv. jeziku)	Din	32.—
Prof. Stane Mihelič: Anton Janša	Din	25.—